

TREBNJE - Včeraj se je sestala komite občinske konference ZK Trebnje in obravnavala oceno političnih razmer v občini po pismu in naloge komunistov. O tem gradivu bo govorila konferenca 9. januarja.

CRNOMELJ - V soboto, 6. januarja ob 20. uri, bo gostovalo v kulturnem domu v Crnomlju v okviru abonmajskih prireditev ljubljansko gledališče s predstavo Rolanda Dubillarda „Naivne lastovke“.

KOČEVJE - V ponedeljek popoldne je izbruhnil ogenj v samopostrežni trgovini v Kidričevi ulici. Prisebni gasilci so požar hitro zadušili, tako da ni povzročil večje škode.

BREŽICE - V brežiški bolnišnici so med novoletnimi prazniki zaradi gripe prepovedali vse obiske pri porodnicah in na otroškem oddelku.

Življenje '73

Izzvenel je Silvester, v letu 1973 smo. Koliko priložnostnih želja bo uresničilo tebi, meni, njemu, njej, nam vsem skupaj?

Človek ne živi samo od kruha, njegova sreča in počutje sta odvisna še od mnogih drugih, težje določljivih silnic in razmerij, ki jih v utesnjemem ponovnoletnem zapisu ni mogoče obseči. Zato ostanimo pri tem, kar nam skuša v materialnem smislu napovedati naslov. Življenje 1973: za delavca, za kmeta, za družino.

ZA DELAVCA. Poslanci so potrdili, kar so pripravili načrtovalci. Slovensko gospodarstvo naj bi se letos razvijalo takole: družbeni proizvod naj bi se povečal za 6,5 odst., industrijska proizvodnja za 8, izvoz za 13, zaposlenost za 2, storilnost za 4, sklad osebnih dohodkov za 14, stvarni osebni prejemki pa za 0 (nič) odstotkov. Torej bo življenjski standard za delavca (pri tem so mišljeni vsi, ki so zaposleni v družbenem sektorju) letos ostal tolikšen kot lansko leto. To je cena stabilizacije za posameznika. Plačati jo bo treba.

ZA KMETA. Ustava mu prinaša pravo mesto v družbi: živeti dostojno od dela svojih rok, enakoverden drugim stanovom. Vendar to še ni dano enkrat za vselej, to vrednoto je treba šele uresničiti. Nihače ne more zanikati, da se položaj slovenskega kmetijstva ne popravlja. V gospodarskem, socialnem, varstvenem smislu. Združeno zdravstveno zavarovanje delavcev in kmetov, letos uvedeno starostno zavarovanje, dober zakon o združevanju kmetov, to so velike pridobitve. 1768 dolenskih kmetov bo prvič prejelo pokojnino.

ZA DRUŽINO. To osnovno celico družbe je treba kljub stiskanju pasov zaščititi, vendar pri tem bolj kot doslej ločiti, katera je pomoči potrebna in katera je ni. Drugače predvidena pomoč pri stanarjih, povečani otroški dodatki v primerjavi z vsem letom 1972 (razen pri teh je predvideno povečanje le šir pri pokojninah, ki bodo sledile življenjskim stroškom) - take in podobne ukrepe je treba uresničiti, da družina ne bo prizadeta. Tako je edino prav.

M. LEGAN

Takole so na Otočcu zaplesali v Novo leto. Zadnje minute v letu, ki se je izteklo, so bile namenjene neskajenemu veselju. Začeli smo z željo, da bi bilo trinajsetdeseto boljše, uspešnejše kot lani. Za osebno srečo vseh, za naš skupni napredek, za mir in blagostanje v svetu držimo pesti. Naj se uresniči vse tisto, kar so si ljudje po vsem svetu zaželeli, ko je ura odbila polnoč staremu letu!

Slovo zavláčevanju in ovinkarjenju

Koliko vode lahko preteče od besednega soglasja in pritrjevanja do dejanj, nazomo dokazuje ugotovitve na plenumu slovenske papirne industrije, ki je bil 26. decembra v Krškem. V razpravi so predsedniki delavskih svetov, direktorji, gostje in drugi udeleženci izjavljali, da bi bil korak k združitvi že lahko napravljen po nešteti napisanih in izrečenih besedah o tem, da je združitev nujna. Toda dlje od pritrjevanja papirnčarji le niso prišli.

Tokrat so bile delegacije slovenskih tovarn, njihovega združenja Papirlesa in Inštituta dolžne priti na sejo z jasnimi stališči kolektivov, predsedujoči Janez Rošker pa je izzval k opredelitvi tudi tiste, ki so sprva molčali.

Seji je prisostvoval predsednik Zveze komunistov Slovenije France Popit in njegove besede o uveljavljanju ustavnih dopolnil ter nujnosti integracije so udeleženci sprejeli kot delovno osnovo. To je pripravo, da so se razšli z jasnimi dogovorom. Sklepe plenuma bo komisija pripravila do 7. januarja, te dni pa se bo sestel pred kratkim ustanovljeni aktiv sekretarjev ZK iz vseh kolektivov. Na njegovo sejo bodo vabili tudi sekretarje občinskih komitejev ZK, iz občin, kjer so tovarne papirja. Na plenumu so imenovali iz vsakega kolektiva po enega člana v delovno skupino, ki bo do 15. marca pripravila osnutek samoupravnega dogovora. Tako združitev ni več daleč, če se bodo zanj izrekli delavci, ki jim pripada končna beseda. Slišali smo, da so stvari dozorele in da pomeni krška seja prelomnico od besed k dejanjem.

JOŽICA TEPPEY

NIKO ŠILIH S SODELAVCI NA SUHORJU

Prijetno novoletno vzdušje je znoval pripravil kolektiv Jugotekstila iz Ljubljane, ki je tik pred novoletnimi prazniki spet tako lepo vzradostil solanje in starše na Suhorju pri Metliki.

Vsakemu šolarju so iz podjetja prinesli toplo zimsko bundo in zavitek sladkarij, obdarili pa so tudi učiteljice in drugo šolsko osebje. Med suhorskimi učiteljskim kolektivom je bil tokrat skupaj s člani sindikalne organizacije Jugotekstila tudi Niko Šilih, novi generalni direktor tega znanega ljubljanskega podjetja, ki je zdaj že tretjič obiskal šolo, nad katero ima kolektiv patronat.

Tg.

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

FRANC POPIT v Krškem: „Povezovanje je nujnost“.

PROTESTNO PISMO

Pionirji in mladinci osnovne šole Cerklje ob Krki, zbrani na svečanosti ob 30-letnici pionirske organizacije, 10-letnici kurirčeve pošče in zaključku JPI, pošiljamo to protestno pismo ogroženim zaradi zverinskih napadov ameriških imperialistov na nedolžno vietnamsko junaško prebivalstvo, ki noče postati suženj bogate in močne Amerike. Naši starši nam pripovedujejo o trpljenju naših ljudi med vojno, zato znamo ceniti junaški boj vietnamskega ljudstva. Ne moremo razumeti, kako mora država, ki se šteje za napredno in kulturno, pobijati otroke, matere, očete, starčke, ki ne želijo ničesar drugega kot živeti v miru. Pionirji in mladinci, ki živimo v svobodni domovini, bomo po svojih močeh pomagali vietnamskemu ljudstvu. Zahtevamo, da se ta nepravilna vojna takoj konča. Želimo, da bi bila mladost vietnamskih otrok tako lepa, kot je naša - polna življenjskih radosti.

Pionirska organizacija
in aktiv ZMS osnovne šole
CERKLJE ob Krki

BLIŽA SE ŠIROKA CESTA

V petek, 29. decembra, lani, so slovesno odprli prvi del slovenske avtomobilske ceste. Odsek od Vrhnik do Postojne - med gradičeli so bili tudi novomeški gradbinci - je dolg 32 kilometrov, štiripasovnica pa je široka 26 metrov. Sodobno zgrajena cesta je prvi odsek avtomobilske ceste, ki nam bo približala morje in zmanjšala dolge kače na zdajšnji stari cesti. Brez cestnine pa so se avtomobili na novi cesti lahko vozili le tri ure po otvoritvi...

PRAZNIČNA BILANCA

Med dnevi, ko smo se poslavljali od starega leta in zakorakali v leto 1973, je bilo na dolenskem območju 12 prometnih nesreč, ki so sicer minile brez žrtev, povzročile pa so za 41.000 din št. škode.

Razen tega so morali gasilci dvakrat priskočiti na pomoč: enkrat v Jamni pri Dvoru, drugič sredi Crnomlja, miličniki pa so pridržali v Novem mestu in Crnomlju kar 5 vinjenih moških zaradi razgrajanja v javnih lokalih.

Tudi tatovi niso držali križem rok. Od 30. decembra do 2. januarja so samo novomeški miličniki izvedeli za 5 tatvin: od kur do avtomobila.

TOPLICE PRI KRKI

Z novim letom so se Šmarješke in Dolenjske Toplice pripojile novomeški tovarni zdravil Krki. Občinska skupščina je dala 28. decembra soglasje k sklepu, da se Šmarješke Toplice izločijo iz šolskega centra za gostinstvo, hkrati pa podobno soglasje za neposredno pripojitev Dolenjskih Toplic h Krki. Združenje zdravilškega turizma z eno največjih delovnih organizacij v občini so dejansko pripravljali od leta 1971, z načrti, po katerih bi to dejavnost poslej razvijali pri Krki, pa se je povsem strinjala tudi občinska skupščina.

Mrtva našli v parkiranem avtu

Komaj 17-letna Rozinka Pahinger iz Dol. Gradišča in 21-letni Mirko Irt iz Drganjih sel sta 28. decembra umrli samo zato, ker lrtov fičko ni

imel izpušne cevi. Prejšnji dan je mladenič star avto popravljal, izpušne cevi pa ni pritržil, temveč se je kar tako zvečer odpeljal k dekletu

na Gradišče. Rozinka je že spala, a se je na hitro oblekla, nato sta s fantom klepetala pred vrati, čez čas pa sta se odpeljala. Sestra, pri kateri je dekletu stanovalo, je ni več videla žive.

28. decembra zjutraj je šel neki možak iz vasi h kovaču in čudno se mu je zdelo, da je v parkiranem avtu prižgan motor. Šele, ko se je kasno dopoldan vračal in je avto še vedno brnel, je pogledal v notranjost. Zgrozil se je, ko je videl v njem dva mrtva mlada človeka. Poklical je miličnike.

Na kraj nesreče so takoj prihiteli preiskovalci, zdravnik in preiskovalni sodnik. Ugotovili so, da je smrt nastopila zaradi zastupitve s strupenim plinom, ki bi moral iz motorja skozi izpušno cev na prosto. Ker cevi ni bilo, gretje pa je bilo vključeno, je ogljikov monoksid vleklo v notranjost avtomobila.

R. BAČER

Tudi učenci osnovne šole „Janez Trdina“ iz Stopič so proslavili 30-letnico pionirske organizacije. Pomerili so se v znanju o narodnoosvobodilnem boju na Dolenjskem. Na sliki: najboljši tekmovalci, ki so se z znanjem izkazali. (Foto: krožek OŠ Stopiče)

Smo na dobri poti

Ob novem letu 1973 je predsednik republike Josip Broz Tito pozdravil vse jugoslovanske državljane in jih z novoletno poslanico spomnil na prehojeno pot kot na naloge, ki so zdaj pred nami.

Predsednik Tito je med drugim dejal, da so zadnji ukrepi proti raznim odklonom in pomanjkljivostim naleteli v vsej državi na najširše odobravanje, kar je najboljšo potrdilo, da smo na dobri poti. Pri tem pa ne gre samo za odobravanje, navdušenje in zaupanje ljudstva, temveč tudi za zahtevo, da z nezmanjšano vneto vztrajamo do konca ter da mnoge pomanjkljivosti in odklone odpravimo. Tudi je prišla do izraza pripravljenost naših ljudi, da pri tem tudi sami sodelujejo.

Tovariš Tito je nato opozoril, da si uspešne graditve socializma in krepitve povezave naše mnogonarodne skupnosti ne moremo predstavljati brez idejno politično enotne in akcijsko sposobne Zveze komunistov. Zveza komunistov je tista sila, ki bo z določeno akcijo uresničevala program in sklepe ZKJ ter preprečevala razne odmike od njene poti.

Ko je govoril o krepitvi ZK in odpravljanju nepravilnosti, je predsednik Tito med drugim poudaril, da je bilo leto 1971 leto sprejemanja ustavnih dopolnil, zdaj pa z uresničitvijo ustavnih dopolnil dograjujemo našo politično, gospodarsko in družbeno ureditev. Pri tem je jasno, da si moramo ekonomsko stabilnost izbojevati. Cena za to ni majhna in nujno bo, da se bomo morali marsikomu opovedati. Breme gospodarske učvrstitve je treba razdeliti na vso družbo in omejiti skupno in splošno porabo. Predsednik Tito je med drugim tudi povedal, da smo lani dosegli kljub vsem znanim težavam in problemom pomembne uspehe. V industriji se je proizvodnja povečala za 8 odstotkov, produktivnost dela pa za 4 odstotke. V istem času smo zaposlili 168.000 novih delavcev, izvoz blaga smo povečali za pribl. 18 odstotkov, uvoz pa zmanjšali za približno 5 odstotkov. Namesto

večletnega plačilnega primanjkljaja smo ustvarili znaten presežek in močno povečali devizne rezerve. Vidne uspehe smo dosegli tudi v kmetijstvu. Pridetek pšenice se je kljub vremenskih in drugim nezgodam povečal v primerjavi z 10-letnim povprečjem kar za 13 odstotkov, koruze pa smo lani pridelali toliko kot v redordnem letu 1966.

Predsednik Tito je dejal tudi, da je Jugoslavija glede zunanje politike nadaljevala plodno delo na mednarodnem področju. Tudi v prihodnje se bomo ravnali po načelih neuvrščene politike. Čeprav je svet poln negotovosti in groženj, pa sta notranja trdnost in enotnost Jugoslavije največje poročstvo naše varnosti in uspešnega razvoja.

TATOVI SO SE NASMOLILI

28. decembra okoli 3.30 zjutraj so se trije moški pripeljali pred črpalno v Trebnju. Dežurni uslužbenec je bil tedaj na drugi strani ceste, zato so neznanci hoteli to priložnost izkoristiti. Eden od njih je segel skoz okenke posopja in vzel zavojček z denarjem, vendar je bilo v njem samo 6 dinarjev. Odrzeli so proti Ljubljani, črpalnik pa je v naglici opazil le, da je imel avto tujo registracijo.

Tatovi niso ostali dolgo neopaženi, kajti že naslednji dan so v Ljubljani prišli Stipa Pravdoviča, avto-ličarja iz Livna brez zaposlitve in Stanimira Zdravkoviča, prav tako delavca iz Prokuplja brez zaposlitve, ki sta osumljena drznega početja v Trebnju. Prepeljali so ju v Novo mesto in ju predali preiskovalnemu sodniku.

VREME

Večjih sprememb do konca tedna ne bo. V vzhodni Sloveniji pričakujemo precej oblačno vreme, vendar brez bistvenih padavin. Temperature bodo ponoči malo pod nič, čez dan okoli nič, včasih pa bo tudi zamrznilo.

Sprejet razvoj 1973

Za gospodarstvo 900 milijonov dinarjev več akumulacije - Osební dohodki se ne bodo povečali

Na skupni seji vseh zborov slovenske skupščine so poslanci odločali o predlogu smernic družbeno-ekonomske politike ter razvoja v tem letu in razpravljali o predlogu srednjeročnega razvojnega načrta Slovenije.

Slovensko gospodarstvo bo letos zaradi omejene realne rasti osebnih dohodkov imelo kar za 900 milijonov dinarjev več akumulacij. Predsednik republiškega izvršnega sveta inž. Andrej Marinc je poudaril, da utesnjevanje porabe v realne okvire pomeni, da se bomo morali začasno omejiti v porabi v korist večje akumulacije. Kajpak je treba zavrniti tiste, ki naša časna prizadevanja in omejitve proglašajo za naš cilj, ker to ni res.

Začrtane naloge za to leto predvidevajo realno rast družbenega produkta našega gospodarstva za 6,5 odstotka, industrijska proizvodnja bo večja za 8 odst., izvoz za 13, produktivnost v družbenem sektorju za 4 odstotke. Osební dohodki naj

bi se letos ne povečali. Poslanci so predlagane smernice sprejeli.

Skupščinski zbori so govorili o srednjeročnem razvojnem načrtu, ki pa ga bodo dokončno sprejeli šele januarja, ko ga bodo dopolnili, kar bo na temelju razprave oblikovala posebna skupščinska komisija.

Ko so govorili o uresničevanju tega načrta, so se poslanci zavzeli za potrebno odprtost gospodarskega in političnega sodelovanja. Slovenski načrt se mora vključiti v srednjeročno razvojno politiko vse Jugoslavije. Naš razvoj in naša mednarodna ekonomska usmeritev morata v tem načrtu upoštevati tako usmeritev, ki krepi našo stabilnost, samostojnost in politično neodvisnost in hkrati ne zanemara naše neuvrčenosti in zahtev po enakopravnem ekonomskem sodelovanju.

Ta srednjeročni načrt bo z ukrepi pomagal k tako željni postopni stabilizaciji. Kajpak ne gre pričakovati zastoja rasti gospodarstva. Računamo lahko na postopno omejitve porabe v take okvire, ki bodo zagotavljali razmere za stabilnost. Letošnje leto bo torej odločilno za preobrat k stabilizaciji, k ponovni

Predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo Jovanko je dočkal Novo leto skupaj s svojimi sodelavci v Miločerju na Črnogorskem primorju. V prijetnem razpoloženju je novoletna noč hitro minila, predsedniku pa so med prvimi voščili tudi študentje in delavci, ki so praznovali v istem hotelu. Na sliki: dobro razpoloženi gostje med novoletnim praznovanjem v hotelu Maestral. (Telefoto: Tanjug)

ujeljaviti načel družbene in gospodarske reforme in za učinkovitejšo sodelovanje samoupravnega tržno-planskega gospodarstva. Od letošnjih uspehov bo odvisno tudi uresničevanje najbolj pomembnih ciljev srednjeročnega načrta. Če nam bo to uspelo, potem lahko zares upamo, da bo po 5-letnem obdobju življenjska raven vsako leto za 6 odstotkov večja.

J. S.

TELEGRAMI

PHNOM PENH - Enote kamboške združene osvobodilne fronte so začele splošni napad na položaje Lon Nolove vojske južno od Phnom Penha.

BAGDAD - Perzijske oborožene sile so v minulih dneh večkrat napadle obmejne garnizije iraške vojske. Do zdaj sta padla dva iraška vojaka, štirje pa so ranjeni.

LUSAKA - Z ukazom zambijskega predsednika Kaunde so izpustili bivšega podpredsednika Simona Kapvevo. V zaporu je bil 11 mesecev, odkar je prepovedana njegova Združena progresivna stranka.

SANTIAGO - Vojaška vlada generala Stroesterja je obtožila paragvajsko katoliško cerkev, da se vmešava v notranje zadeve države.

HANOI - Vladi DR Vietnamu in Tunizije sta sklenili navezati diplomatske odnose in izmenjati veleposlanika.

BERN - Švica je na enem izmed zadnjih mest v Evropi glede števila žrtev prometnih nesreč. Da bi žrtve še zmanjšali, je vlada uvedla z novim letom nove stroge omejitve za avtomobilski promet.

LIMA - Več kot milijon perujskih kmetov je že dobili zemljo v okviru agrarne reforme. Perujski predsednik Velasco je izjavil, da bodo kmetom razdelili še 800.000 hektarjev zemlje.

KAIRO - Uradno so sporočili, da so študentski stavki na kairski univerzi aretirali 43 študentov. Aretirali so tudi tri študente ameriške univerze v Kairu, ker so po ulicah razširjali letake.

(Iz zadnjega PAVLIHE)

— Ze spet se je podražilo!

tedenski zunanjepolitični pregled

Prvi komentar v letošnjem letu posvečamo dogodkom, problemom in neznankam zunanjepolitične scene, ki bodo po našem mnenju prevladovali v letu. Ki se je komaj dobro začelo. To bo zgolj skica, opozorilo na tisto, kar bo prisotno v zunanjepolitični dejavnosti leta. Recimo: inventura 1973.

VIETNAM: kljub veselju novoletnega praznovanja in upanju zadnjih tednov pravkar minulega leta, bo ostala vietnamska drama še vedno na seznamu reči, ki bodo obremenjevale mednarodne odnose letos.

Po novoletnem premirju, ki je bilo ravno toliko kratko kot je bilo varljivo, se je v Indokini nadaljevalo po starem: z bombami, smrtjo, razdejnanji. V začetku prihodnjega tedna se bosta znova sešla dr. Henry Kissinger in Le Duc Tho in skušala povezati niti pretrganih pogajanj. Koliko bosta v tem uspela, bo odvisno predvsem od tega, koliko sta obe strani v tem trenutku pripravljene na resničen dialog: nobenega dvoma ni, da je Hanoi doslej izpričal glede tega več želje, pokazal več pobud in — tudi prestal mnogo več.

Združene države Amerike so uporabile v zadnjih dneh pred Novim letom vse argumente prisile in z neverjetno pogumnim bombardiranjem izpričale, da ne izbira sredstev tedaj, kadar hočejo doseči svoj cilj. To je bila manifestacija sile brez primere, ki je doživela številne in ostre obsodbe; kako bo vplivala na nadaljevanje pogajanj, bomo šele spoznali.

Gotovo je samo eno: da si svet resnično želi konec morije v Vietnamu in da pričakuje ta konec predvsem od Richarda Nixona.

BLIŽNJI VZHOD: po letu, ki ni prineslo ob Suezu pravičnega novega, si lahko obeta komaj kaj tudi v naslednjih dvanajstih mesecih. To črnogledno pričakovanje temelji predvsem na doslej pokazanem nepopustljivem izraelskem stališču in popolnem neuspehu kakršnekoli diplomatske akcije.

Videti pa je, da bo konec vietnamske vojne vplival tudi na začetek resnejših korakov na poti k urejevanju bližnjevzhodne krize. Tako je moč sklepati po nekaterih napovedih, predvsem pa po izjavah Richarda Nixona samega, ki je dejal, da se bo Washington, ko bo enkrat dosežen mir v Vietnamu, resneje posvetil iskanju izhoda iz sedaj brezizhodnega položaja na Blžnjem vzhodu.

Koliko se bodo te napovedi uresničile je težko reči, nekaj upanja (čeprav ne preveč) je tudi v morebitni skupni akciji Moskve in Washingtona.

EVROPA: na tem področju lahko pričakujemo nadaljnjo popuščanje napetosti in hkrati resnejše poskuse, da bi (v Helsinkih, na konferenci o evropski varnosti in sodelovanju) dosegli trdnejše temelje bodočih odnosov na stari celini. Razen konference v Helsinkih bomo pričeli mnogim napovedanim državnim obiskom in vseh smereh in ustreznih aktivnosti vlad evrop-

Inventura 1973

skih držav, kar naj bi vse prispevalo ne samo k normalizaciji, marveč tudi k udržitvi tako normaliziranih razmer v Evropi.

NEUVRŠČENI: sestanek na vrhu (Alžir) bo gotovo najbolj mogočna manifestacija nadaljne aktivnosti neuvršenih držav, ki bodo skušale delovati predvsem v Združenih narodih. Ob tem velja opozoriti tudi na dvostranske odnose neuvršenih ter njihovo prizadevanje, da bi v vsakem trenutku in z najrazličnejšimi akcijami ter konkretnimi dejanji izpričale svojo usmeritev.

ODNOSI MED VELIKIMI: trikotnik treh velikih (Peking—Moskva—Washington) bo kajpak imel tudi letos svojo veliko vlogo in seveda vpliv na mednarodna dogajanja. Sovjetski voditelji bodo vrnil obisk Richardu Nixonu (verjetno šele v drugi polovici leta) in to bo, ob predpostavki, da bo do tedaj vietnamska vojna že zgodovina, pomenilo mnogo v razvijanju odnosov med supersilama. Gotovo je, da bo v takem razmerju sil skušala zagotoviti sebi ustrezno mesto tudi LR Kitajska, ki preprosto ne more, da ne bi z večjim ali manjšim sumničanjem gledala na tak razvoj dogodkov.

To so seveda kot rečeno zgolj nekatere izmed postavk zunanjepolitične scene leta, ki bo mnogo pestrejša in barvitejša kot je bilo mogoče tukaj napovedati v zgolj telegrafskem slogu.

In taka bo, prav zaradi tega, iz tedna v teden tudi naša rubrika.

RIM - Prvi delovni dan v novem letu so italijanski kovinarji začeli s serijo stavk, ki trajajo po nekaj ur ali pa po ves dan. Delavci zahtevajo nove delovne pogodbe, o katerih naj bi se pogajanja začela prihodnji teden.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Čeprav se je bližal konec leta, pa so v obeh skupščinah — tako v republiški kot v zvezni — imeli polne roke dela.

Slovenska skupščina je konec minulega tedna (ali pa leta — kakor že hočete) sprejela **RAZVOJNE SMERNICE** za SR Slovenijo. Gre za soglasje k predlogu srednjeročnega družbenega načrta o razvoju SR Slovenije v letih 1971 do 1975, ki ga bodo dokončno obravnavali v republiški skupščini konec januarja.

Poslanci so sicer sodili, da je načrt malce na hitro pripravljen, vendar je zdaj že jasno, da smo se dokopali do spoznanja, kako se je treba resno lotiti vsega, da se bomo izvlekli iz težav, v katere smo zašli. To pa bo mogoče le, če bomo dosegli učinkovitost našega samoupravnega sistema in ureditve. Zmanjšati bomo morali **PORABO**, hkrati pa poiskati vse možnosti za to, da bomo povečali **PROIZVODNJO**, kajti le z nanovo ustvarjeno vrednostjo bomo lahko pokrivali tisto, kar smo preveč porabili in trošili lani. Odločilno bo prav leto 1973. **OSEBNE DOHODKE** bomo morali zadrževati na lanskoltni realni vrednosti, nominalno pa bi jih smeli povečati le za 14%.

Tudi Djemal Bijedić, predsednik ZIS, ki je imel minulí četrtek v zvezni skupščini ekspozice o predlogu resolucije o temeljnih političnega in družbeno-gospodarskega razvoja Jugoslavije v letu 1973, je poudaril to, da bo letošnje leto odločilno leto preobrata, v katerem ne bomo smeli popuščati raznim pritiskom, temveč bomo morali vztrajati na stabilizacijski poti. Dejal je, da temeljne značilnosti **GOSPODARSKE POLITIKE** v letu 1973 že prinaša srednjeročni načrt za razvoj Jugoslavije v letih 1971 do 1975. Bistvo go-

spodarske politike bo torej predlagano razmerje med naraščanjem proizvodnje in potrošnje, predvideno povečanje družbenega produkta celotnega gospodarstva za 6 do 7 odstotkov in za pol točke počasnejša celotna poraba, kot je predvidena spodnja meja planiranega naraščanja proizvodnje.

Deloven konec leta

Hkrati naj bi povečali **ZALOGE** in rezerve ter izboljšali strukturo **INVESTICIJ** v skladu s srednjeročnim načrtom.

Na isti dan (četrtek) so v zvezni skupščini sprejeli več zakonskih predpisov, ki se nanašajo na zvezni proračun, ukrepe proti nelikvidnosti ter na razporeditev bremena novih ukrepov tako, da ne bo padlo le na delavce, temveč tudi na druge kategorije prebivalstva.

Poslanci so najprej sprejeli predlog **ZVEZNEGA PREDRAČUNA** za leto 1973, ki znaša 29 milijard in 945 milijonov, kar je za 12,5 odstotka več kot za leto poprej.

Nato je zvezna skupščina sprejela tako imenovani **„TRETJI SVEŽENJ UKREPOV PROTI NELIKVIDNOSTI“**. Najpomembnejši iz tega „svežnja“ je vsekakor zakon o posebnem načinu poravnavanja obveznosti med družbeno-političnimi skupnostmi in

organizacijami združenega dela, s katerim naj bi pospešili poravnavo obveznosti do gospodarstva.

Organizacije združenega dela, ki ima do katerekoli družbenopolitične skupnosti dospelo (in seveda nesporno) terjatev, hkrati pa ima tudi sama še obveznosti do družbenopolitične skupnosti, lahko to izravna s kompenzacijo. To je precejšnja razbremenitev gospodarstva, saj lahko le-to zdaj prenese precejšen del svojega bremena na družbenopolitične skupnosti (pa naj gre na primer za občino ali za republiko).

Dopolnjeni zakon o sredstvih rezerv dolega, da blokiranje ziro računa ne prizadene sredstev rezervnih skladov, ki jih je moč porabiti tudi za izplačevanje osebnih dohodkov delavcem v podjetju.

Poleg teh dveh ukrepov je skupščina sprejela še več zakonov, ki so dodatni ukrepi v boju proti nelikvidnosti.

Od srede minulega tedna je predsednik **TITO** gost Črne gore. Nastanil se je v začasni rezidenci v Miločerju. Tretji dan svojega bivanja je obiskal Titograd, kjer se je pogovarjal s političnim aktivom črnogorske republike.

Člani političnega aktiva so ga seznanili z družbenopolitičnim in gospodarskim stanjem v svoji republici, predsednik Tito pa je imel daljši govor, v katerem je orisal naš notranji in zunanji politični položaj. V svojem govoru je znova poudaril, da akcija ZK, ki jo je sprožilo pismo predsednika in izvršnega biroja predsedstva ZK ni kratkotrajna, temveč se bo nadaljevala. Nobenega dvoma namreč ni, da to akcijo moramo nadaljevati in jo podpirati, kajti jasno nam je začrtala edino pravo pot, ki jo moramo ubrati (in smo se že doslej trudili, da bi hodili po njej) — to je pot v samoupravni socializem.

Predsednik republike je s soprogo tudi novoletne praznike preživel v Črni gori.

V Mrekatortjevi trgovini na Zagreški cesti v Novem mestu je v dneh pred Novim letom nakupovalo veliko ljudi. Dobra zaloga in potrpežljive prodajalke so nestrpnim kupcem hitro odpravile slabo voljo. Na sliki: vzdušje v trgovini. (Foto: S. Mikulan)

Suha zima brez snega ima tudi dobre strani. Kmetje jo znajo izkoristiti. Ta čas mnogi sekajo v gozdu in pripravljajo les za kurjavo kot na primer Šepetavčevi iz Gregovcev na Bizeljskem, ki so se v dneh pred novim letom oskrbeli z drvmi. (Foto: Jožica Teppey)

Avtobusi IMV, ki vozijo delavce na delo in domov, navadno zasedajo pred tovarno tudi pločnike in zelenice. Pešči si pomagajo, kakor si vedo in znajo. Bodo ta „parkirišča“ premestili šele takrat, ko se bo zgodila nesreča? (Foto: S. Mikulan)

Občinska zveza prijateljev mladine v Krškem je na proslavi 30-letnice Zveze pionirjev Jugoslavije podelila najprizadnejšim pionirjem šolskih odredov v občini priznanje „Vzoren pionir“, ki ga bo odslej podeljevala vsako leto. (Foto: J.T.)

Če bi bilo treba - neenaki v obrambi

Ob »zmrzali«

V decembrskih dneh, ko smo bili vajeni odebeliti denarnice z raznimi presežki in izrednimi dohodki, je kakor mrazil prha prišla vest, da se osebnih dohodkov v ne-gospodarstvu do konca junija prihodnjega leta ne bodo smeli povečati in da bodo stvarni prejemki v letu 1973 ostali nespremenjeni. Še več: ob koncu leta 1972 so odgovorni ljudje podarjali, da bo dosežen lep uspeh, če bomo zadržali doseženi življenjski standard. To je pač del cene, ki jo je treba plačati za nestabilizacijsko ponašanje v preteklosti.

Ob vsakem koraku se poraja vprašanje, kako bomo živeli, če se prejemki ne bodo večali, če ne bodo dohajali cen, za katere ne veljajo nobene nove zamrznitve.

Povežimo to z našo tako zelo gospodarsko stabilizacijo. Ali sami ravnamo tako, kot zahteva ona? V svojih delovnih organizacijah z obema rokama glasujemo za povišanje cen, splošno zviševanje pa hkrati spremljamo z jezo in negotovanjem. Ni skrivnost, da marsikdo komaj čakajo trenutka, ko bodo cene sprostil, da bodo lahko izdelke ali storitve podražili. Izhod iz zagate je trenutno resda lahko najlažji, je pa zelo kratkoviden. Zanesljivo vedno „udari nazaj“. Toda tega se običajno ne zavedamo.

M. J.

Ob vojaških vajah in ob popolnem in hitrem uničenju ustaške tolpe se je ponovno pokazala prednost naše obrambne sestave: operativna armada, sile teritorialne obrambe in partizanskih enot in druge sile sploš-

Maskiran branilec domovine.

nega ljudskega odpora v krajevnih skupnostih ter delovnih organizacijah. Dosegli smo že tako zavidljive uspehe, da ja naš sistem splošnega ljudskega odpora postal predmet zanimanja tujece.

Razumljivo je, da ta sistem še vedno iz dneva v dan dopolnjujemo, saj je to ena najbolj gibljivih vojaških doktrin. Ob tem prihaja zlasti v manj razvitih občinah do zanimivih razmišljanj. Seveda je v ospredju spet - denar.

Za kaj gre? Denar za orožje in opremo teritorialnih enot, za vaje ipd. morajo zbrati občine same. Tu pa prihaja do nečesa, kar se upira zdravi pameti: nekateri razvite občine imajo toliko denarja, da lahko kupujejo sodobno orožje, nekateri razmišljajo celo že o helikopterjih, v revnih občinah pa nimajo niti toliko denarja, da bi zamenjali trofejne karabinke za sodobne polavtomatske puške! Ne gre le za ugotavljanje stanja, gre za ukrepe. Zato marsikateri izkušen borec NOV predlaga enostavno rešitev: centralni sklad, kamor bi se po vnaprejšnjem dogovorjenem ključu stekal denar iz občin, nazaj pa prihajal po delitvi, ki bi jo določal strateški načrt.

Osrednji skladi sicer niso priljubljena zadeva, saj jim običajno očitajo, da krnijo krajevno pobudo, vendar bi jih v tem primeru vendarle kazalo imeti. Ob nevarnosti se bomo pač morali braniti vsi, s kakšnim orožjem kje - o tem pa ne bi smela odločati revščina oz. bogastvo posameznega predela naše domovine.

A. Ž.

da je pridelovanje krompirja nedonosno, da 60 ali še manj par zadošča komaj za stroške pridelovanja, vendar ni nihče ukrepal. Krompirja je bilo pač dovolj in si s tem ni nihče belil glave. Dokler ni počila utvara o stabilnosti pridelovanja te poljščine - kot milijni mehurček.

M. L.

Jože Padovan: niso izkoriščene še vse davčne možnosti.

Davek za samce

Joj, kje vzeti? Če hočemo stabilizirati gospodarstvo, ga postaviti na zdrave temelje, je treba zmanjšati čezmerno porabo oziroma zbrati dodatni denar, s katerim bomo plačali „ceho“ za minulo nestabilizacijsko raynanje.

Obstajajo predlogi, da bi uvedli poseben stabilizacijski davek ali pa da bi razpisali notranje posojilo in tako pritegnili tudi denar, ki je v zasebnih rokah.

Jože Padovan, direktor novomeške podružnice Službe družbenega knjigovodstva, je na posvetovanju kluba poslancev podprl predlog, da bi iz zagate izšli z izrednimi davščini, opozoril pa je na še neizkoriščene možnosti. „Zakaj ne bi pri nas uvedli posebnega davka za samce ali za družine brez otrok? Saj konec koncev nič ne prispevajo za obstoj slovenskega naroda?“

Med poslanci je s tem sicer izzval sproščen smeh, povedal pa ni nič takega, kar ne bi v nekaterih državah že s pridom - izvajali.

Malo krompirja - posledica pičle letine in dolgoletne nizke cene.

Konec utvare

Prej ali slej je moralo počiti. Sprožilec je pomagala povleči letošnja slaba letina. Po toliko letih nizke cene krompirja je cena nenadoma poskočila tudi na trikratno; namesto prejšnjih poprečnih 67 par za kilogram dobivajo zdaj kmetje za svoj pridelek tudi po 180 in več par. Krompirja ni dovolj za prehrano vsega prebivalstva. To ugotavlja zvezna direkcija za rezervo živil in se pripravila na uvoz krompirja.

S tem se bo ta poljščina, ki je toliko časa veljala kot primer ustaljene poljedelske proizvodnje in trdnih cen, uvrstila na spisek uvoznih živil. Tam imajo že dlje časa domovinsko pravico mnogi pridelki, ki smo jih svoj čas pridelali dovolj zase in za izvoz. Lanski uvoz živil je znašal nič manj kot 420 milijonov dolarjev, letošnji pa bo še večji. Ta znesek mnogo presega zaslužek od našega turizma, ki ga, ko gre recimo za odločitve glede investiranja, toliko opevamo.

Kdo je za vse to kriv, če sploh gre za krivdo? Dolgoletna premajhna pozornost, neustrezen odnos do kmetijstva nasploh, ki ne upošteva dovolj posebnosti kmetijske proizvodnje. Že dalj časa smo vsi vedeli,

pomembnih stvari. V enem tednu bi radi naredili vse tisto, za kar je treba celo več mesecev. Kako naj ugotovimo avtentična (pristna) stališča v občinah, če ni nobenega časa za javno razpravo. „Način dela je treba spremeniti,“ je pribil.

Da, način dela bo treba spremeniti, sicer ne bo prav ničesar koristila ustavno zagotovljena neposredna demokracija. Kaj bo sicer pomagal napreden delegatski sistem, če se ti delegati ne bodo utegnili posvetovati z ljudmi, katere zastopajo, če bodo, kot se dogaja na sedanjih zasedanjih republiške skupščine, poslanci dobivali gradivo tik pred sejami, na katerih je treba odločiti tako ali drugače.

M. L.

Kje so milijarde?

Zrno do zrna...

Samo delo in boljše gospodarjenje, povezano z ustreznimi odnosi med ljudmi, lahko pomaga do boljših gospodarskih uspehov. Nekatere zelo zanimive številke v zvezi s tem je na zadnjem zasedanju CK ZKS povedal novi sekretar sekretariata Franc Setine.

„Če bi povečali delovno storilnost za dva odstotka, bi ustvarili v vsej državi tri milijarde dinarjev več, kar bi zadoščalo za 15.000 novih dvosobnih stanovanj! Če bi razpoložljivi delovni čas izkoristili 80-odstotno namesto 60-odstotno, kakor je izkoristek zdaj, bi kar za 18 odstotkov povečali narodni dohodek. Če bi pravočasno zaključili vsako začeto investicijo, bi jih s tem pocenili najmanj za 15 do 20 odstotkov. Vsako leto izgubimo v Jugoslaviji 50 milijonov delovnih ur, od tega odpade na neupravičene izostanke kar 30 milijonov ur. V bruto produktu zavzemajo materialni stroški najpomembnejši delež - skoraj 70 odstotkov. Če bi te stroške zmanjšali vsaj za en odstotek, bi prihranili 1,8 milijard novih dinarjev. In če bi drugače cenili varnost pri delu, bi ne samo zaščitili delavce, ampak privarčevali nadaljne milijarde.“

Res smo dežela tisočernih možnosti!

UKINITI NOČNO DELO

Na nedavnem občnem zboru sindikata TEKSTILANE so ugotovili, da podjetje po posodobitvi strojnega parka zelo uspešno postuje, saj dosega tudi do 10 in večkrat večje sklade kot prej. Zato so predlagali, naj bi njihov direktor prejel eno izmed delovnih odlikovanj predsednika Tita. Nadalje je bilo poudarjeno, da je treba do konca leta 1973 prenehati z nočnim delom žena in mladine do 18. leta starosti. Razpravljali so tudi o nekaterih drugih zadevah in izvolili nov odbor osnovne organizacije sindikata. Po zboru je v kulturnem programu nastopil gimnazijski pevski zbor s harmonikarji glasbene šole ter ansambel Mihe Dovžana s pevko Ivanko Kraševac. Ta ansambel je po zboru igral za ples na zabavi kolektiva.

M. L.

Kmetijski nasveti

Spodbujena reja telic

Na dobri poti smo. Zdaj, ko teče drugo leto, odkar je republiški živinorejski stabilizacijski sklad začel izplačevati premije za plemenske telice, so se začele izboljševati razmere v slovenski živinoreji. Spodbujena je večja vzreja telic, s tem pa dolgoročnejši interes rejca, da bo imel zares dobro čredo v hlevu.

Kdor je pameten, in teh je vse več, izkoristi ponudeno pomoč. Kot smo našim kmetom že razložili, lahko dobivajo po 400 novih dinarjev premije od ene plemenske telice, če „privežejo“ šest mesecev brejo telico, če ima ta telica znano poreklo, licenciranega bika, če je lisaste, rjave ali cikaste pasme (v družbeni reji so bile premije namenjene tudi frizijski pasmi), če so telice normalno odrasle in prepuščene tako zgodaj, da bodo telile pred 30 meseci starosti.

Teh in še nekaterih manjših „čejev“ rejcu ni težko izpolniti, če količkaj umno gospodarji. Podatki o letos izplačanih premijah razveseljivo nakazujejo, da je takih kmetov resnično vse več, saj je tri četrtine premij, ki so bile izplačane, šlo v kmečke roke, ena četrtina pa na družbena posestva. Razveseljivo je zlasti, da so bili te pomoči v precejšnji meri deležni naši, dolenjski kmetje, predvsem iz okolice znanih rejških središč svorjavega goveda (Velike Lašče).

Premiranje telic se bo še nadaljevalo do vključno 1975. leta, kot je sklenjeno v sporazumu o poslovnem sodelovanju in oblikovanju cen goveda, mesa, mleka in mlečnih izdelkov. Kdorkoli ima možnost, da bi lahko uveljavil premijo in si izboljša živinorejsko osnovo, naj se zato pozanima pri svoji zadrugi, ki bo posredovala, da bodo strokovnjaki področnih kmetijskih zavodov pregledali in ocenili tudi njegove živali.

Premiranje telic ima še eno dobro stran. Prisililo je rejce, da so začeli skrbneje upoštevati strokovne ukrepe, kar olajšuje delo kmetijskih pospeševalni službi nasploh. Vsa prednost tega se bo pokazala čez nekaj let, ko se bodo oplodili sadovi tega koristnega ukrepa.

Inž. M. L.

vredno je zapisati...

Če delavec ni štel v skupino potrebnih ali privilegiranih, ni mogel do družbenega stanovanja. K večjemu so mu potisnili milijon ali dva v roke in rekli: „Uredi si svoj stanovanjski problem!“

Tu je naša družba globoko padla pri izpitu, prvi direktor Novolesa Jože Knez, Avgust Avbar, predsednik občinske skupščine Novo mesto, trdi še več: v taki politiki je poglaviti vzrok za razmah črnih gradenj, delavec z majhnimi dohodki beži od dajatev, ki jih ne more plačati.

Veliki skok

Novo mesto, središče Dolenske, ki je nekajkrat prerasllo okvire nekdanjega mesteca, ima danes le 2.210 družbenih stanovanj, kar je komaj 16,8 odstotka vseh. Gradilo je tovarne, skladišča, na stanovanja pa napol pozabilo, dokler se ni znašlo pred komajda rešljivimi težavami.

V prihodnjih letih naj bi se korenito spremenilo. Petletni načrt predvideva nič manj kot 4.000 novih stanovanj v vrednosti 80 starih milijard, kar je toliko, kot je novomeško gospodarstvo akumuliralo približno v 10 letih. Načrt je, kot pravimo, nadvse napet; vprašanje je, če je v tako kratkem času sploh mogoče nadoknaditi vse zamujeno. Delovne organizacije, ki naj bi prispevale denar, se ne morejo naenkrat odreči svojim drugim načrtom.

Zdaj tudi ne smemo v drugo skrajnost in videti izhod v pretežni družbeni gradnji. Zasebna gradnja je že pokazala, kako koristno lahko spodbudi občana in kolikšno breme lahko odvzame družbi, ki ni edina poklicana skrbeti za streho nad glavo. Prinešla pa je tudi nove probleme, vsem znane.

Tudi v sami družbeni gradnji bodo potrebne spremembe. Če ne bomo opustili polobrtiškega načina dela, bomo dobili ali draga ali pa nefunkcionalna stanovanja. „Uvesti bo treba industrijski način gradnje,“ opozarja poslanec Jože Knez.

M. L.

Prekinitev zaradi vina

Novi občinski odlok o prometnem davku po hitrem postopku sprejet, toda z neveljavo

28. decembra so črnoljski odborniki na hitro obravnavali novi občinski odlok o prometnem davku. Republiška skupščina je zakon o tem sprejela dan poprej, zato iz razumljivih razlogov gradiva občinska uprava ni mogla dostaviti odbornikom pred sejo.

Vse pa bi minilo brez hujših zapletov, če ne bi v predlogu odloka (v katerem gre za več velikih sprememb) pisalo tudi, da so kmet in njegova družina oproščeni plačila davka samo za 250 litrov vina na osebo, oziroma za 8 litrov žganja na člana družine, ki je star nad 16 let. Črnoljci so s tem predlogom že tako porušili enotnost v regiji. Druge občine so namreč predlagale mnogo manjše neobdavčene količine pijače za domačo porabo in le za osebe nad 18 let starosti. Črnoljci so rekli, da je ljubljancem lahko, ker na Golovcu ni trt, tu pa so pogoj drugačni.

Navajali so, da belokranjski vinogradnik lahko sam popije 7 del vina na dan ob težkem delu, kje pa je še pijača za delavce in goste, ki jih tudi manjka? Davek (1.20 din od litra vina in 4.50 din od litra žganja) mora plačati vinogradnik samo za večje količine vina, popite doma,

medtem ko za prodano pijačo plača davščino kupec. Na seji se niso mogli zmeniti, kako naj bi odlok popravili, da bodo odborniki zanj glasovali, motil jih je še odstavek, ki govori o davku na les, zato so prvič občinsko sejo prekinili. Izvolili so komisijo, da je medtem zasedala in pripravila predlog, ki je bil potem tudi sprejet.

Vinogradnikom črnoljske občine je zdaj dovoljeno spiti 300 litrov neobdavčenega vina na leto, prav tako članom družine nad 16 let. S tem pa je občina Črnolje zaenkrat edina med 60 slovenskimi občinami uvedla tako visoko neobdavčeno potrošnjo pijače.

Pri vsej razpravi ob tem odloku se je poslušalca vsiljevala misel: morda imajo tudi kmetje prav glede vina, toda preveč hude krvi samo o tem, premalo ali nič o drugih davkih, ki so tudi važni.

R. B.

VELIKI GABER: 72,18% ZA REFERENDUM

Referendumi v posameznih krajevnih skupnostih v trebanjski občini niso več redkost. Izteka se že v Sentrupertu, 25. decembra pa so ga izglasovali tudi na območju krajevnih skupnosti Vel. Gaber za modernizacijo ceste Bič-Stranje. Na ta način nameravajo zbrati okrog 600 tisočakov. Od 647 volivcev jih je glasovalo „za“ kar 532, 101 jih je bilo „proti“, 14 glasovnic pa je bilo neveljavnih.

ZDOMCI SPET DOMA: „KJE BOMO GRADILI?“

Veliko naših delavcev v tujini se je podalo v Nemčijo, Avstrijo in druge dežele z namenom, da bi si prislužili denar za lasten dom. Zato je razumljivo, da so se na srečanju, ki ga je zanje organiziral občinski sindikalni svet pred novim letom v Brezicah, tako prizadeto zanimali za lokacije in gradbeno dovoljenja. Nekateri bi radi gradili v okoliših, kjer to ni predvideno, spet drugi čakajo na dovoljenje več let in občutijo to kot krivico kot kazen za to, ker so zapustili domovino. Na njihova vprašanja jim je odgovorjal Ivan Živič, za njim pa še drugi.

Prisotne so zanimale tudi carinske oprostitve. Domov bi radi pripeljali stroje, za obrtno dejavnost, ki je opravljajo že v Nemčiji, traktorje in priključke zanje ter tovorne avtomobile. Predstavnik carinske službe je obrazložil, kakšne so možnosti in koliko let morajo biti v tujini, da imajo olajšave, oziroma da so oproščeni carine. Sledila so vprašanja o tem, kako je za obrtno in odgovori, v katerih strokah se bodo zdomci lahko zaposlili po vrnitvi.

REPNIK V KRANJU

Slikar Anton Repnik iz Mute ob Dravi, stari znanec trebanjske galerije slikarjev samorastnikov, je 28. decembra zvečer odprl svojo novo razstavo v galeriji Prešernove hiše v Kranju. Pokrovitelj razstave – priporočamo obisk – je trgovsko podjetje METALKA iz Ljubljane. Zgoraj: OH CET (tuš, 1972)

V Ribnici spremenjen proračun

Na zadnji seji občinske skupščine Ribnica, ki je bila 26. decembra, so med drugim sprejeli spremembo proračuna za leto 1972. To so morali storiti zaradi zmanjšanja dohodkov za okoli 2 do 3 odstotkov in pokritja novih obveznosti, ki niso bile predvidene v proračunu za leto 1972. V zvezi s tem so sprejeli odlok o spremembi odloka o proračunu občine za leto 1972. Prav tako

so sprejeli odlok o začasnem financiranju proračunskih potreb občine Ribnica za čas od 1. januarja do 31. marca 1973.

Sprejeli so tudi vrsto drugih odlokov. Tako odlok o spremembi odloka o financiranju vzgoje in izobraževanja za leto 1972, s katerim so dodelili B programu za krite primanjkljaja 98.000 din. Nadalje sklep o izločitvi sredstev bivšega družbe-

nega investicijskega sklada občine Ribnica iz kreditnega sklada Ljubljanske banke, odlok o ustanovitvi sklada za investicije v gospodarstvu občine Ribnica itd.

Pomemben je sprejem dogovora o uresničevanju politike stanarin v letu 1973 in sprejeti odloki s stanovanjskega področja. Naj omenimo še sprejete odloke o ustanovitvi solidarnostnega stanovanjskega sklada in sprejete odloke o povišanju prispevka za stanovanjsko gradnjo od dotedanjih 4 na 6 odstotkov, kar je več delovnih organizacij, med njimi tudi INLES, že sprejelo. Imenovan je bil iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti Ribnica in iniciativni odbor za gradnjo zdravstvenega doma Ribnica. Razpravljali in sklepali so še o ustanovitvi medobčinske skupnosti za varstvo okolja Kočevje-Ribnica.

Več odbornikov je razpravljalo še o urejanju struge potoča Bistrice: predstavniki iz Dolenje vasi so zahtevali, da je treba v Dolenji vasi čimprej začeti gradnjo družbenega centra.

K.O.

RIBNICA: PODELJENA ODLIKOVANJA

27. decembra je v Ribnici republiški poslanec France Ilc v imenu predsednika Tita podelil odlikovanja za vestno in dolgoletno delo v družbeno-političnih organizacijah in društvih: Danilo Mohar je prejel red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem, Bogo Abrahamberg red dela z zlatim vencem, pokojni Bogomir Juvanc red zasluge za narod s srebrnim vencem, Antonija Arko, Venčeslav Čihal, Anton Petje, Franc Kožorok in Vinko Mate red dela z srebrnim vencem, Mirko Goršič red zasluge za narod s srebrnim vencem, Janez Košmrlj in Zvone Ključek pa medaljo dela. Prostovoljno gasilsko društvo Dolenja vas je prejelo red zasluge za narod s srebrnimi žarki, ljudski umetnik Drago Košir je prejel denarno nagrado, ki mu jo je podelila kulturna skupnost Ribnica.

K. O.

Ivan Živič: Spodbuda integraciji

kupuje od Kovinske galanterije radiatorske spojnice in jih izvažajo v Avstrijo. V tem primeru kolektiv lahko kmalu računa na pospešen razvoj in na zaposlovanje novih ljudi na Bizeljskem.

J. TEPPEY

»Zakaj biti plat zvona?«

Odborniki iščejo odgovore, zaskrbljeni so, če slišijo, da kje slabo gospodarjo. Ko so 28. decembra v Brezicah razpravljali o gospodarjenju za obdobje od januarja do septembra 1972, so zvedeli, da so poslovale z izgubo tri gospodarske organizacije: Rudnik Globoko (60.000 din), Metalgrad Jesenice (40.000) in Kovinska galanterija Bizeljski (40.000).

Največ ostrih očitkov je tokrat letelo na Kovinsko galanterijo, toda podpredsednik skupščine Ivan Živič je prepričan, da položaj ni tako črn, kot ga nekateri vidijo. Po njegovem mnenju ne moremo govoriti o izgubi, ampak o podaljšanem času investicijske izgradnje zaradi spremenjene tehnologije.

„Težave so res, toda program je dober. Zaradi trenutnih težav pa res ne smemo kloniti,“ meni tovariš Živič. Po njegovem mnenju bi bila najboljša rešitev za to mlado podjetje trdna povezava s poslovnim partnerjem, kot je Kooperativa iz Zagreba, če bi ta prevzela nase skrb za surovine in prodajo izdelkov. V tem smislu že tečejo dogovori med predstavniki obeh podjetij in občinsko skupščino. Nadaljevali jih bodo po novem letu. Torej je tu upanje na integracijo, kajti Kooperativa že zdaj od-

V četrtek, 12. decembra, sta zavod za zaposlovanje in občinski sindikalni svet pripravila v novomeškem Domu JLA srečanje z zdomci. Na njihova vprašanja sta odgovarjala Adolf Suštar in Franci Beg pa tudi predstavniki IMV, Novoteksa, Novolesa, ki so jih seznanili s prostimi delovnimi mesti. Zdomci so se zanimali za stanovanjska vprašanja, za invalidnino v primeru nesreče v tujini in za možnosti zaposlitve doma. (Foto: S. Mikulan)

POROČILO Z NESKLEPČNE SEJE

Brez discipline ne bo uspeha

ITASpred 10 leti med največjimi, zdaj pa zaostal – Je izključeni iz ZK še lahko občinski tajnik? – Pri ZKGP zagotoviti enotnost, pa čeprav na račun nekaterih vodilnih

„Disciplino komunistov je treba odločno zaostri,“ so ugotovila zadnji seji občinske konference ZK Kočevje 27. decembra, ki ni bila – sklepečna. Od 39 članov konference se je je udeležilo le 21, medtem ko bi bilo za sklepčnost potrebnih najmanj 26 članov. Zato niso mogli

sklepati o zadevah, o katerih bi morali glasovati. Rudi Mohar je v razpravi poudaril, da je potrebna trdna disciplina, če želimo sklepe sprejeti in navodila pisma uresničiti. Ta disciplina velja tako za občinsko konferenco ZK in komite kot za osnovne organizacije. Vendar pa komunisti ne bi smeli

ocenjevati le po prihajanju na sestanke in „lep“ razpravah, ampak po tem, kaj naredi. Inž. Miha Briški je opozoril, da je bil ITAS na primer pred 10 leti med vodilnimi proizvajalci vlečnih vozil, v Novi Gorici pa so s podobno dejavnostjo šele začeli. Danes je položaj, žal, skoraj obrnjen, ker so v Gorici zaposlili dovolj strokovnjakov, v ITASU pa so ostali s kadri skoraj na isti ravni kot pred desetimi leti.

Avgušt Švara je poudaril na osnovni razpravi ostalih razpravalcev, ki so dali glavni poudarek kadrovskim vprašanjem, da nekaterih vodilnih mest v občini pa ne bi smeli zasedati nekommunisti. Pri tem je omenil delovni mesti ravnatelj oziroma direktorja osnovne šole in tajnika občinske skupščine. Poudaril je, da bo partija vedno zadrževala ob ovire, če ne bo uspela skladno s pismom rešiti nekaterih osnovnih vprašanj, med katere sodi tudi kadrovske.

V poročilu in razpravi je bilo večkrat poudarjeno, da je treba v vodstvu Združenega KGP zagotoviti enotnost, če ne drugače, pa tako, da bi zamenjali nekaj vodilnih ljudi.

Samokritično o delu

Razumljivo je, da po Titovem pismu ocenijo svoje delo tudi občinske skupščine kot najvišji samoupravni in oblastni organ v občini. Trebanjska skupščina je med redkimi dolenjskimi, ki je to storila. Najprej je o tem razpravljal aktiv odbor-

nikov-komunistov, nato vsi odborniki že na seji v začetku meseca, vrsta določnih zadolžitvev in nalog pa se nanaša v glavnem na roke do konca minulega leta.

Za kaj je slo? Prav pregled vseh sprejetih sklepov in ostalih aktov, ki so ga obravnavali na zadnji seji v letu 1972, je pokazal, da so odborniki s svojim delom za preteklo mandatno obdobje lahko zadovoljni. Kljub temu pa pregled ni bil odveč, saj jasno kaže, kdo mora še kaj storiti, to pa bo nedvomno pripomoglo k še večji skrbni pri izvajanju sklepov v bodoče.

Kako je bilo s prenašanjem stališev v novi zbor delegatov občin v republiški skupščini? Trebanjski predstavniki so bili namreč v tem zboru med najbolj delovnimi, vendar s prodorom svojih predlogov, kot so ocenjevali minuli četrtek, niso zadovoljni. Predvsem jih preseneča dejstvo, da precej občin, ki ima zato tudi več sposobnih kadrov, dokaj nedejavno spremlja delo tega zbora. V bodoče bi morali skrbeti tudi za to, da bi podobno stališče, kot ga zavzema delegat, zavzemal tudi poslanec. Še uspešnejše delovanje delegata v občinski sredini pa ovira pozno pošiljanje gradiv delegatom iz skupščine, ovira je celo premajhno število izvodov gradiva.

Statistični pregled udeležbe odbornikov, članov svetov in drugih organov, ki je bilo posredovano na zadnji seji, sicer ne more biti edino merilo, v redkih primerih slabe udeležbe pa bi morale reči svoje volilne enote. Sam stik odbornikov z volivci bodo morale oceniti še organizacije SZDL, vse to pa bo z oceno političnega položaja, ki jo pripravila komite občinske konference ZK, zaokrožilo oceno trenutka po pismu v občini.

A. ZELEZNIK

Sodelavcem!

SDK je zaradi novega načina obdelave podatkov spremenila številke vsem uporabnikom družbenih sredstev, zato se bodo s 1. januarjem 1973 spremenile tudi številke žiro računov, ki jih imajo posamezniki pri ustreznih področnih bankah. Zato prosimo vse sodelavce, da nam takoj sporočijo

ново številko

svojega žiro računa, da pri obračunu honorarjev v januarju 1973 ne bi prišlo do zamud.

UPRAVA LISTA

BĚLOKRANJSKI KLUB ŠE DRŽI VKUP

Konec decembra se je v Ljubljani sestel Klub belokranjskih študentov, na katerem pa je bilo kaj malo predstavnikov oblasti, družbeno-političnih organizacij in gospodarstva iz domačih dveh občin. Študente so na tej skupščini pregledali svoje delo, izvolili nov odbor, za predsednika pa ponovno izbrali Janeza Stariho. Načeli so vrsto težav, predvsem finančnih, zaradi katerih nekateri ne morejo tako uspešno napredovati, kot bi sicer, če jih ne bi morila skrb za vsakdanji kruh. Prav tako pa so gospodarstveniki navedli primere, da ostajajo štipendije nepodeljene, ker ni interesov za študij nekaterih tehničnih ved. Oboji so ponovno podčrtali, da so stiki med študenti in domačimi podjetji nujni in da bodo – tokrat zares – postali trajni.

ZDAJ PA GRE...

Večerno šolo, ki jo je v Metliki organizirala Delavska univerza za območje obeh belokranjskih občin, je zaživel. V sedmi razred osemletke hodi 21 mlajših in zaposlenih ljudi, ki v redni osemletki niso učenja jemali zares in so iz šole izstopili, ne da bi se priljubili do osmega razreda. Ko so prišli v službo in spoznali, da brez šole pravzaprav nič ne velja in tudi ne moreš nikamor naprej, je bilo marsikomu žal.

Cesar pred leti niso zmogli, zmorejo zdaj ob službi, ki je za marsikoga naporna, povrhu pa je dolga še pot do doma. Pouk imajo vsak drugi teden, in sicer vsak dan od 15. do 20. ure.

Zakaj še ni bloka?

Na začetku šolskega leta so imeli težave na podružnici v Gabrju, zagodla jim jo je „učna moč“, ki je preprosto odšla iz šole brez pojasnila. Komaj so se potolažili in uredili pouk, je prišla nova klofuta: toliko potrebnega in željnega učiteljskega bloka v Brusnicah tudi letos oz. v tem šolskem letu ne bo. Upali so vse do Silvestra, a tam, kjer bi morala po odločnem zatirjanju odgovornih predstavnikov občine in izobraževalne skupnosti stati topla in sončna stanovanja, je zdaj raste plevel. Niso samo učitelji zdvomili, vse prebivalstvo brusniškega šolskega okoliša je že dolgo prepričano, da jim ob-

dobje, ki je v novomeški občini zanetilo tolikšen industrijski „boom“, ni odmerilo drugega kot objube. Nenehno se „nekje“ zatika, čeprav Brusničani še niso pozabili na izjavo odgovornega predstavnika TIS poletu 1972: „Ne grem prej na dopust, dokler ne bo zasajena vsaj ena lopata za ta nesrečni brusniški blok!“ Lopate do zdaj ni še nihče zasajil, moč iz TIS pa najbrž že misli na naslednji dopust. Slej ko prej je vse tako izjavljanje navadno igračenje z besedami in napeljevanje novega curka vode na mlin ljudske potrpežljivosti. To podčrtnemo kljub temu, da je TIS, ki si je naložila brusniški blok na svoja ramena, po prednovoletnem zatirjanju njenega tajnika že „naročila Dominvestu, naj popravi že izdelan projekt brusniškega bloka, ki naj bi poslej vključeval še načrt za graditev vodnjaka in kanalizacije, poleg tega pa bo potrebno prilagoditi osterže okolju.“ Po taistem zatirjanju je tudi vloga za izdajo gradbenega dovoljenja že na občini, medtem ko je že nekaj časa znano, da bo blok gradil Novograd. Težko je verjeti, da bi zdaj, ko je Titovo pismo pomagalo zategniti vaje odgovornosti na vseh ravneh in na vseh položajih, Brusničanom ne dali, kar jim že dolgo gre. V tem šolskem letu vselitev zanesljivo ne bo možna, lahko pa upajo na naslednjo jesen – če bodo še ostali.

I. ZORAN

SEVNICA: DA ZA NOVI MOST

V torek, 26. decembra, so odborniki sovniške občinske skupščine sprejeli spremembo urbanističnega načrta, do katere je prišlo predvsem zaradi drugačne lokacije novega mostu čez Savo, narekoval pa jo je tudi hiter razvoj mesta. Spremembo so pripravili strokovnjaki ljubljanskega projektivnega ateljeja. Novi most naj bi stal 100 do 150 metrov nad sedanjim železniškim pri Smarju in Boštanju. V letu 1973 naj bi tudi sicer krenilo zares: spomladi naj bi bila izdelana lokacijska dokumentacija, letos naj bi že tudi pričeli z deli. Most ne bo pomemben le za mesto, temveč za ves promet v tem delu Posavja, predvsem pa za povečavo kozjanskega in ostalega dela Dolenjske po dolini Mirne. Ko bo odslužil stari leseni most, bodo za prebivalce jugovzhodnega dela občine zgradili na mestu, kjer je bila predvidena prvotna lokacija mostu brv za lahek promet.

A. Z.

Hočete vedeti, kaj se pri nas godi? Naročite Dolenjski list!

FRANCE MIHELIČ ODLIKOVAN

Na krajši slovesnosti na republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo je 28. decembra prejel odlikovanje predsednika republike Josipa Broza – Tita ugledni slovenski umetnik akademski slikar France Mihelič. Visoko odlikovanje – red zasluge za narod z zlato zvezdo – je umetniku Miheliču izročil republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomaž Bizajl.

Da ne bo izgovorov!

Letos ima Klub novomeških študentov na programu kar tri oblike pogovorov. Ker se je pokazala potreba po večji uveljavitvi kluba v domači občini, kakor tudi potreba po večji informiranosti študentov z dogajanja v občini, so sklenili, da bodo letos ponovno oživil nekdanji tradicionalni sestanek z novomeškimi gospodarstveniki in družbeno-političnimi delavci.

Sestanek bo prav gotovo koristen za obe strani, saj je dobro, da študentje zvejo za uspehe in načrte domače občine, predstavniki občine pa za želje, dejavnosti in uspehe študentov.

Prav tako je zadnji čas, da se študentje povežejo z mladinsko organizacijo. Pogovor s predsedstvom OK ZMS Novo mesto, ki bo v mesecu aprilu, je že ena izmed začetnih oblik vključevanja študentov v delo in akcije novomeške mladine. Potreba po takem sodelovanju je še toliko večja, ker je nad 300 mladih ljudi, ki študirajo v Ljubljani, v Novem mestu nedelanih. Prav gotovo bi s svojim znanjem delo novomeške mladinske organizacije temeljito popestrili, zlasti sedaj, ko na račun dejavnosti predstavnikov mladine slišimo več graje kot pa hvale.

V tretjem pogovoru se bodo študentje srečali z maturanti novomeških srednjih šol. Lani je na podobno srečanje prišlo le osem maturantov, pogovor pa zaradi slabe organizacije ni uspel. Tako se bodo morali letos maturantje in tudi študentje na srečanje bolje pripraviti, kajti iz leta v leto se slišijo opazke brucev, da niso vedeli, kam naj bi se vpisali in so vpis prepustili naključju. To je le en način, da se odpravijo govornice, da študentje pазvirajo zaradi slabe politike družbe, ki jih ni znala usmeriti na pravo šolo.

Zato se bo novomeški klub študentov v letošnjem letu povezal z vodstvi srednjih šol, da se srečanja z dijaki tudi letos ne bi izjalovila. Še najboljša oblika pogovora bi bila taka, da bi se študentje posebej srečali z „ekonomci“, gimnazijci in drugimi, kajti le tako bo med njimi zaradi manjšega števila dijakov prišlo do številnejših vprašanj in bolj natančnih odgovorov.

J. PEZELJ

ZIRAFI PRIPOVEDUJE

Po zaslugi Mladinske knjige bodo zdaj najmlajši slovenski bralec dobili v roke še dve barvni slikanici. Skupaj s podjetjem Mladost v Zagrebu je Mladinska knjiga založila slikanici Zirafa pripoveduje in Dobro jutro! Knjigi je ilustriral Yutaka Sugita, verzli so delo Stanislava Femeniča, prevedel pa jih je Branko Žužek. Skoraj mogočne slike živalskih glav bodo razveseljevale otrokovo fantazijo, v nas slikarski izrazni svet pa prinaša japonski mojster nekaj novega, rekli bi precej svežega in ularbrujočega. Slikanici lahko kupite v vsaki knjigarni ali pa naročite pri Mladinski knjigi v Ljubljani.

OBSEŽEN PROGRAM

V programu Kluba novomeških študentov so študentje obsegli naslednje dejavnosti: v januarju smučarski tečaj, brucovanje konec februarja ali v začetku marca, v marcu pogovor z gospodarstveniki novomeške občine, v aprilu pogovor s predsedstvom OK ZMS Novo mesto, v maju pogovor z novomeškimi maturanti in za člane izlet v neznanu, v oktobru bodo pripravili spoznavni večer, program pa bi zaključili s skupščino v novembru. Razen tega se predstavniki kluba novomeških študentov pogovarjajo za telovadnico v gimnaziji, kjer bi se za nekaj ur v soboto ali nedeljo zbirali vsi študentje in študentke, ki se radi ukvarjajo s športom. Na Zavodu za kulturo in prosveto bodo poskušali zagotoviti nekaj abonmajev za ogled kvalitetnejših kino predstav, pri avtobusnem podjetju GORJANCI pa bodo poskušali dobiti popust za prevoz študentov iz Novega mesta do Ljubljane in nazaj.

Ce bodo študentje program izpolnili, je odvisno tudi od finančnih sredstev. Naredili so proračun, ta pa znaša 7500 dinarjev.

ODBOR KNŠ

LJUDSKE PRAVLJICE V SLIKANICAH

„Poznam dve vrsti ljudi, ki mi niso po srcu. To so tisti, ki se ne znajo smejati, in tisti, ki ne cenijo pravljic — ki so bile duša moje mladosti. Zanje so pravljice res umrle, a zame so še vedno žive.“

Dragočno bogastvo slovenskih ljudskih pravljic ljudje radi kupujejo. Tako sklepamo po dejstvu, da je Mladinska knjiga znova založila štiri znane ljubke pravljice v slikanicah. To so zgodbe O povodnem možu, O tleh grahih, o Pastirčku in o Zlati ptici. Pravljice so izšle v zbirki Velike slikanice, ilustrirala pa jih je Ančka Gošnik-Godec.

Za otroka, ki že sam sega po malce zahtevnejšem prvem branju, bodo našte pravljice več kot samo okusno in lepo darilo.

KAM TEČE VODA

Cicibanova knjiznica se je pred koncem leta obogatila še za novo delo. Neža Maurer je izdala zbirko mičnih otroških pesmic pod naslovom „Kam pa teče voda“, ilustrirala pa jih je Marjanca Femec-Božič.

IVAN CANKAR: ENAJSTA KNJIGA ZBRANIH DEL

Pred kratkim je Državna založba Slovenije izdala 102. knjigo zbirke „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“. Z njo smo dobili enajsto knjigo zbranih del Ivana Cankarja, v kateri sta njegovi znani deli: Hiša Marije Pomočnice in Mimo življenja. Ponatis znanega Cankarjevega romana ter nekaterih njegovih ertic in novel, ki jih je pisatelj sam zbral in uredil v zbirko Mimo življenja, je dragočno dopolnilo obsežne in pomembne zbirke zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev, ki jo DZS kljub znatnim finančnim težavam načrtno nadaljuje.

BESEDE IZ OTROŠKIH UST

Domovina je veliko, je vse, ...

Pogovarjali smo se o rojstnem dnevu naše domovine.

Oči so jim žarele v živem ognju, saj so se gotovo v njih najprej zbudili spomini na njihov rojstni dan, potem pa so jim začele misli uhajati v razred, nato pa so pohitele še dalj, na cesto, pokrito s snegom, v vas, v gozdove nad vasjo in še naprej...

Tekmovali smo, kdo bo najlepše povedal o domovini.

Začeli so: — Domovina je veliko, je vse.

Deklici se je ustavilo, pa so ji pomagali.

— Domovina je lepa. Domovina je tudi naša vas in naša gmajna, kjer teče potok, tam napajam Borčija in Vilmo.

— Drevesa pred našo hišo, pa vrabčki na njih in ptičja hišica tudi pozdravljajo domovino.

— V razredu imamo Titovo sliko in slike o naši domovini in o partizanih.

— V grobu nad vasjo je partizanski grob. V njem leži mlad partizan. Le kje je njegova mama? Da ni preveč sama?

— Moj stric pa ni v domovini, je v Nemčiji. Pa bo pri-

šel domov in bo sezidal hišo, tam za našim kozolcem jo bo sezidal.

— Naš Sultan ima novo hišico in dolgo novo verigo, vsako noč laja, vsi se ga bojijo, še soscdov stric, ki pijan vpije po vasi.

— Domovina so naše mamicice, naši atki, pa bratec in sestrica in dedek in babica, pa še tete in strici.

— Vse naše pravljice, ki jih radi poslušamo, so tudi domovina.

— Pa še veliko več je domovina. To je tudi gnezdo lastovke v našem hlevu pa nov traktor pod kozolcem,

tovarna v vasi pa gozd, travnik...

— Pa to je še vse premalo. Domovina je vse, kar je lepega, lepa beseda, lepa pesem, lepo nebo, sonce, vse...

Še in še so hoteli pripovedovati o domovini, o vsem tistem, kar imajo radi, radi pa imajo tisoč in tisoč drobnih stvari, ki jih opazijo vsepovsod: ptice, ki se dvigne v nebo, zasneženo smreko, potoček, ki se skriva pod ledom, živčav na hribu, pričakovanje noveletnih dni, lepo misel na sončno pomlad... Vse to pa v njih raste, se razrašča, v nekaj lepega, velikega in v njih se iz teh drobnih stvari spleta nekaj čudovitega, spleta se ljubezen do njihove dežele...

ANICA ZIDAR

Dijake novomeške ekonomske srednje šole je obiskal Oto Pestner s svojim New Swing kvartetom in Črnimi vranami. Predvsem dijakinje so bile z njihovim nastopom nadvse zadovoljne. Na sliki: ansambel med izvajanjem letošnje zmagovalke na „Veseli jeseni“. (Foto: Zvone Šeruga)

Težave ob pogrebu

V ponedeljek, 5. decembra, je umrl Alojzij Pezdirc iz Zelebeja 4, pri Metliki. Bil je upokojenec in od 1960 član društva upokojencev v Metliki. Kot član društva je vedno izpolnjeval vse svoje dolžnosti. Tako je redno plačeval tudi članarino. Ob njegovi smrti smo družinski člani društvo obvestili, dolžnost društva pa bi bila, da bi naročilo venec in človeka, ki bi na pogrebu nosil društveni prapor. V društvu pa so nas odslovili, češ da „nimajo uradnega dne“.

Svoji umrlega se sedaj sprašujemo, kako more neko društvo ravnati tako brezdušno. Naš oče je bil pošten državljan in je svoje naloge pošteno opravljal, prav tako bi moral svojo nalogo ob njegovi smrti opraviti tudi metliško društvo upokojencev!

Še enkrat vprašujemo tajnika društva, kako nas je mogel zavrniti z „neuradnim dnem“, prav tako pa tudi, kako za našega očeta, ki je bil stoodstotni invalid, društvo ni nikoli tudi drugače poskrbelo ali se mu vsaj zahvalilo za njegovo delo.

TONE PEZDIRC, Zelebeja 4, Metlika

DOPOLNILO. O tem primeru smo se pozanimali pri Jožetu Matekoviču, tajniku Društva upokojencev v Metliki. Dejal je: Tov. Pezdirc se je res oglasil pri meni doma, vendar sem bil tisti čas v Ljubljani. Zena mi je povedala, da se je nedostojno obnašal. Pojasniti moram, da je društvo prispevalo venec za Alojzija Pezdirca, prapor pa resda ni šel v spregovdu, ker ni naša dolžnost, da bi ga povsod nosili.

BOŠTANJ: KAKO USTAVITI

Ceprav je zemljišče sedaj zamrzjeno, kaže, da posedanje tal na jugovzhodnem vogalu več 90 let stare stavbe, kot smo pisali že novembra, ni ustavljeno. Izvršni odbor sevnike izobraževalne skupnosti se je odločil za najnujnejše ukrepe zavarovanja stavbe. Poklicali so strokovnjake ljubljanskega geološkega zavoda, da bi prišli do strokovne ugotovitve o pojavih pod zgradbo, vsekakor pa se posebni ukrepi ne izplačajo.

STANKO ČEMAS, Toronto, Kanada

V INLESU 5 TOZD

V soboto, 16. decembra, je bil v Ribnici posvet o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela v podjetju INLES. Iz predloga ugotovimo, da bo imelo to podjetje 5 temeljnih organizacij združenega dela. TOZD bodo: tovarna stavbna delovna pohištva v Ribnici, tovarna v Loškem potoku, tovarna v Sodražici, tovarna „Javor“ — Jušiči in organizacija „Skupne strokovne službe“. Pravni osebji bosta podjetje kot celota, ki združuje TOZD na območju ribniške občine, ter tovarna stavbna pohištva v Jušičih. V predlogu so zagotovljene pravice delavcev v duhu ustavnih dopolnil, saj bodo imeli veliko večje možnosti za sodelovanje v samoupravljanju. Omeniti je treba še novo obliko neposrednega samoupravljanja v delovnih skupinah, ki jih je skupno 37.

restavracija se bo morala preseliti. Gostinska šola obljublja, da bo nove prostore za prehrano delavcev uredila na drugem kraju. To je vse lepo in prav, meni občinska skupščina, vendar zahteva od gostinske pisarno jamstvo, da bo novo delavsko restavracijo odprla hkrati, ko bo v prostoru sedanje restavracije naselila razrede.

Novomeški delavski restavraciji potekajo zadnji dnevi: njene prostore na Društvenem trgu je dobila v upravljanje gostinska šola, ki ima v načrtu precejšnje spremembe. Stavbo namerava šola nadzidati, v prtiličju pa urediti učilnice. Delavska

restavracija se bo morala preseliti. Gostinska šola obljublja, da bo nove prostore za prehrano delavcev uredila na drugem kraju. To je vse lepo in prav, meni občinska skupščina, vendar zahteva od gostinske pisarno jamstvo, da bo novo delavsko restavracijo odprla hkrati, ko bo v prostoru sedanje restavracije naselila razrede.

restavracija se bo morala preseliti. Gostinska šola obljublja, da bo nove prostore za prehrano delavcev uredila na drugem kraju. To je vse lepo in prav, meni občinska skupščina, vendar zahteva od gostinske pisarno jamstvo, da bo novo delavsko restavracijo odprla hkrati, ko bo v prostoru sedanje restavracije naselila razrede.

Osnovna šola „Janez Trdina“ iz Stopič si je začela sama urejati športska igrišča za pouk telesne vzgoje. Pri tem je pomagal buldožer tovarne L MV. (Foto: foto krožek osnovne šole Stopiče)

Ježe Splichal

Oči v krogih Münchna

Večer na postaji

Zadnji večer v Muenchnu. Nekaj minut pred 23. uro bo odpejal vlak — gremo nazaj v Jugoslavijo. Pravo mravljišče ljudi, ki hitijo na vse strani. Muenchen — Hauptbahnhof. Mozaik narodov in narodnosti. Babilon jezikov: izza ovinka se zasliši sočna jugoslovska kletvica. Dva možaka se pripravata in končno eden pribije: „Kazem ti, najbolje su Švedzanke!“ In pika. On že ve, ker je vse preskusil!

Grki in Italijani razgrajajo, njihov pogovor je vedno na meji pretepa. Italijan potegne iz suknjiča pizzo, brzokone jo je kupil v bližnji italijanski restavraciji.

Verski agitatorji ponujajo vstop v najrazličnejše cerkve, ki jim niti imena ne vem.

Tisti, ki so pripotovali, ali tisti, ki bodo odpotovali, stoje in gledajo v svetli izlozbi uro v kozarcu z vodo: kar naprej tiktaka in kaže točen čas. V sosednji izlozbi neprenehoma teče iz sode v vrh pivo. Ljudje gledajo, kako da nikoli ne steče čez rob.

Ob stojnici se gnetejo ljudje: muenchenske klobase z zeljem in muenchensko pivo. Mesto in njegov utrip je mogoče doživeti tudi na postaji. Na 16. tir bodo postavili vlak, ki bo odropotal v domovino!

Zadnji čas... človeka vsa štvar utruja.

Tako meni tudi ženska v črni ruti, ki razgrne v kot časopis: večerajna Politika v cirilici. Sede nanj, razgrne culo, potegne iz nje kruh, slanino in cebulo, sezuje čevlje. Je bila na obisku pri snu? Kako se ima? Kaj dela, kdaj bo prišel domov?

Na postaji je zatohlo, smrdi. Ljudje prihajajo in odhajajo, se iščejo in se najdejo ali pa se izgubijo.

V enem izmed hodnikov prodajajo olimpijske spominke — srebrne medalje z vgravinanimi napis. Za nekaj mark lahko dade vgravinati v medaljo še svoje ime. Nemci to spretno in hitro naredijo — takoj!

Vlak je prišel na postajo, začne se iskanje vagonov, kupejev, ležišč.

„Ma gde je kupe vagona, boga mu je...!“ kriči zunaj na peronu naš zdomec.

Najdem kupe, v katerem bom preživel zadnjo noč na potovanju. Dve Zagorki sta že zmetali svojo prtljago, da ni nič več prostora. Še celo grozdje neseta domov — naj vidijo, kakšno grozdje imamo tu v Nemčiji!

Zdaj prideta še Nemka in Jugoslovan. Zagorka, tista bolj zgovorna, vpraša fanta: „Je to tvoja žena?“ Zdomec negotovo zanika, a na roki ima enak poročni prstan kot Nemka. Par potuje do Niša, dekleti do Zagreba.

Se nekaj minut: reklame še svetijo in ugašajo, vrvež je še prav tak kot včeraj — vlak bo odpejal.

Se nekaj ur, še nekaj dni: Muenchen potem ne bo več os sveta, Herr nadžupan Kronawitter si bo oddahnil, olimpiade bo konec, milijonska vas bo zazvela v normalnem ritmu. Na dvajsete olimpijske igre ostaja samo še spomin: prizorišča, kjer so delili kolajne in kjer so se spopadali najboljši športniki sveta. In del podzemne železnice — drugi del gradijo zdaj. In neprodani spominiki in množice pisčkov Waldijev in verjetno nihče ne ve, kaj še vse.

Ropotanje vlaka usprva, enakomeren ritem drgnjenja koleš ob tيره me zaziblje. sc. Olimpijske igre v Muenchnu 1972 so končane — živele 21. igre v Montrealu 1976!

ONEC

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Veselo novo leto!

(Nekaterikrat) so „Novice“ že takzvalce svojim prijateljem: tudi letos pravijo: Veselo novo leto, srečno 1893 Vam vsem, ki prebirate in podpirate list! Sreča in blagostanje na duši in telesu v novem letu vsemu narodu slovenskemu od meje do meje! Ko bi mogel vrednik želje tudi vresničiti, oj, kaj in koliko bi Vam hotel zeleti vsem — zlasti pa še Vam triopod pod kmetsko streho in po delavnih rokodelskih.

(Laško) skrapno kraljestvo je, kakor znano, na prav slabih nogah. Zadnji čas se celo kaže, da so se tudi tam godile velike goljufije, kakor na Francoskem. Kjer ni evangelija, je sebičnost, katera gleda le na žep, a ne na pravico.

(Bolgari) bodo premislili svojo ustavo, po kateri ne bodo treba, da bi bili kneževi otroci pravoslavne — razkolne vere. Sedanji knez je katoličan: kako bi mogel svoje otroke izreževati v krive veri? Dosele je ni oženjen, pravijo pa, da se oženi, kadar bodo obveljala nova ustava.

(Očinski) zastop novomeški je imel 18. dec. sejo. Zupan je znanil nekatero za mesto vazne reči. Vi so se vzlele na znanje. Nekateri žele kupiti esa iz mestnega gozda. Sklenilo se je, da se bodo prodajala sočasno naznanila pe časopisih. Podvzelnikom Hofman in Nikolci.

se dovoli kopanje gromoza proti primernej odškodnini. — Poglavitna reč je bila proračun. Po njem bodo treba za ubožce in hirajoče, koje imajo preskrbovati čez 1991 goldinarjev, kar se pokrje s prihodi dotičnega zaklada in ostane še priblika 12 goldinarjev.

(Presviti) cesar so podarili požarni brambi v Leskovcu 60 gld.

(Krepi) deček se sprejme takoj v mesarsko obrt pri posestniku in mesarju Jožefu Windischerju v Kandiji pri Novem mestu.

(Veselo) novo leto vsem znanec in prijateljem voš Josip Bergmann, lekarnar pri „Kroni“ v Novem mestu.

(Naznanilo) Ker je imelo „godbeno društvo“ tekem leta razne neprilike, smatra si isto v dolžnost enkrat za vselej naznaniti vsem slav. društvom, korporacijam, skratka vsem, kateri bi se gode hoteli kdaj poslužiti, da naj se blagovoljce obrni na predsednika ali blagajnika godbenega društva. Računi so le isti veljavni na društvo ali od društva, ktere podpiše predsednik ali blagajnik. Franc Kateric, predsednik, Simeon pl. Sladovič, blagajnik.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC, 1. januarja 1873)

Zgodilo se je...

NAD KROKODILA: V severovzhodni Kenji so se blizu Garise otroci kopali v reki. Enega izmed šolarjev je krogodil nenadoma zagrabil za stegno. Otrok je zakričal, na pomoč mu je priskočilo sedem vrstnikov. Krogodila so tepli s pestmi in mu porivali prste v oči, dokler ni odnehal. Junaki reševalci so onesveženega ranjenca sami odnesli še v bolnišnico!

MED MALIMI OGLASI: V ameriškem časopisu, ki izhaja v Denverju, so bralci začuden videli tudi tak nenavadn mali oglasi. „Nenavaden miren mož, dober poslušalec, se proroča kot sobesednik za honorar pet dolarjev na uro.“ Business je business, vse je vredno svojega centa...

VSE ZA GOSTA: V indijskem mestu Kadžurah gradijo hotel z 48 sobami. Stene bodo okrasili s programi, na katerih bodo erotični prizori. Upajo, da bodo pritegnili še več gostov v svoje postelje...

KOŽE ALI NE: V Počiteju pri Čaplinju smo po naši navadi pripravili kar majhen snopozj, na katerem so prekrivali kopa o tem, ali bi veljalo rejo koz, ki je 20 let prepevana, spet dovoliti. Strokovnjaki so za to, gozdarji pa pravijo, da je roja škodljiva. V leksikonu je mogoče prebrati, da so kožice kožice cenjene v usnjastvu, tudi njihovo mleko je dobro. Nekdo smo jih imeli tri milijone koz, zdaj jih je še 158.000!

BOG JE DRAG: V Nemčiji morajo davkoplačevalci dati še „cerkvene davek“, ki ni poceni: 10 odstotkov državnega. Katoliška in protestantska cerkev v nemški pokrajini Hessen sta lani zbrali 600 milijonov mark tega davka. Vsaak bog je drag — in letos je bil brzokone še dražji...

STRELI NA SODIŠČU: V Jacksonville na Floridi sta pred začetkom ločitvene razpave sprla zakonca Hickson. Može je potegnil pištolo in ustrelil proti ženi. Ta je skočila za stebel na hodniku in prav tako začela streljati s pištolo, ki jo mu je dal pištolo sodnik, ženi mu je dal pištolo sodnik, ženi mu je ustrelil. Tragedija v tridesetih sekundah!

Poroka se mora nadaljevati, privedite rezervo...

V Bušiči vasi — 160 let po Auerspergov gradnji...

ZANIMIVOST V BUŠIČI VASI:

Toplice so ostale brez lastnika

Ivan Klun, ribniški original, rdeči oficir in lastnik Bušičkih Toplic, je pred dnevi umrl — Zgodovina se začena z Auerspergi

Pred dnevi so pokopali 85 let starega Ivana Kluna, originala brez primere: ribniškega šalivca, moža z nenavadnim „poklicem“ in še bolj nenavadno usodo. Klun je bil lastnik znanih Bušičkih Toplic. Po 160 letih se je poslovil še eden izmed tistih, ki so varovali ugod te kopeli.

V Čateških Toplicah, ki niso preveč oddaljene, je nastalo pravo industrijsko kopanje. V Bušiči vasi, v idilični tišini mehke doljenske pokrajine, ostaja miniaturno kopalšče. Njegovega lastnika ni več med živimi.

Stari original — nazadnje sva se pogovarjala pred dobrim letom — ni hotel prodati Toplic za noben denar. Nemški industrialec mu je ponujal zanje 40 starih milijonov. Klun je samo odkimal in zamahnil z roko. Pogovor o tej stvari se mu je zdel kratko malo nesmiseln. „Samo enkrat sem lastnik Toplic — in nikoli več!“

zovati, da voda zdravi živčne, kostne in želodčne bolezni. Ra je je povedal kratko zgodbi:

Ivana Kluna ni več

„Pred nekaj leti, takrat, ko sem bil star 80 let, mi je sredi zime odneslo čoln, ko sem bil na

otočku sredi Krke. Kaj storiti? Vpiti — škoda grla, ko pa me ne bi nihče slišal. Skočim torej v mrzlo vodo in splavam k bregu. Zunaj mraz, da je dreve pokalo. Ko sem zlezal iz vode, sem se onesvestil. Toda, ko sem se zavedel, nisem ne kasjal in tudi prehladil se nisem!“

Zdaj Kluna ni več, ni več njegove šegavosti ne njegovih pripovedi. Bodo še prišli tuji v te nenavadne toplice in zavrteli odojka na bližnjem travniku? Kdo ve... vse mineva.

Ivana Kluna, možaka, da malo takih, so dali sredi decembra v mrzlo prst. Zdaj je tam, kjer že desetletja počiva tudi Anton Aleksander Auersperg, začetnik teh toplic. V Bušiči vasi je namreč ta Auersperg 1811. leta kupil jamo z vrelcem in pet let pozneje zgradil kopalšče, ki stoji še danes.

J. SPlichal

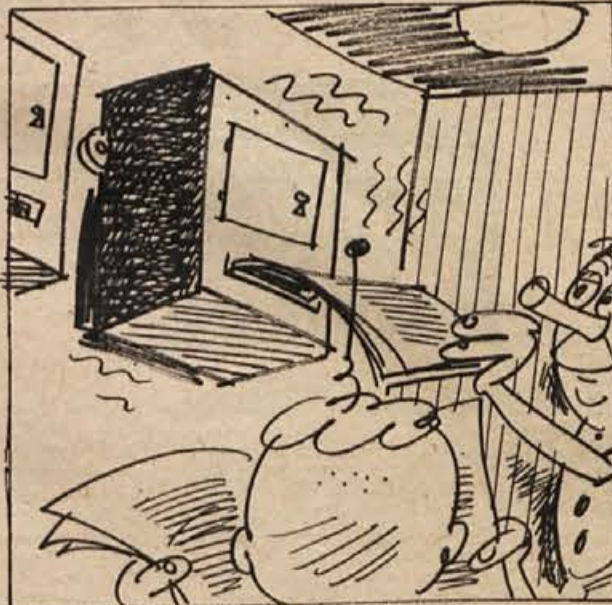
„Ti dobri dedek Mraz — še hlače si podaril!“

SKOK NA MARS

13. Paradižnik in njegova soproga sta domisljivo sedela sredi predstavnikov „sedme sile.“ Nasmihala sta se zdaj na desno, zdaj na levo, kakor so se pač bliski fotoaparati. Ni bilo prvih, da sta bila v središču pozornosti naša junaka!

Vprašanja so letela kot iz strojinic in Zemljana sta vračala odgovore z istim ognjem. Novinarji so pošiljali

intervjuje pri prični uredništvo. Po teletipiji, kot je to običaj na Marsu! Sprejemal jih je glavni urednik in jih, popravljene in izboljšane z diktiral v stavni stroj. List je sproti nastajal in tudi sproti odhajal k naročnikom. Kako, dragi bralci?

Tisti pošni predalčki po marsovskih vezah niso nič drugega kot mali teleprenterski sprejemniki in stano-

NOVOLETNE IN PONOVOLETNE

„Franci, še ne boš šel v posteljo? Dve je že ura!“

Bralci, sodelujte!

V naslednjih tednih bomo spremenili sredino našega časnika, kot si to želi vse več naročnikov. Znatno več prostora kot doslej bomo namenili zanimivemu branju iz domačih in tujih logov. Slikanica bo kajpak ostala, namesto „Sirokih ust“, ki so se iztekla, pa bomo vsak četrtek pripravili za vas kratko in napeto zgodbo. Več prostora bomo namenili šalam, zlasti risanim. Vsa četrtka boste na tej strani našli tudi križanko.

Vsena ne moremo nikoli izvedeti sami, saj nas je premalo. Zato vas vabimo k sodelovanju: pišite nam o tem, kaj je zanimivega pri vas doma, pri sosedu, v vasi ali kraju, kjer živite. Ni potrebno, da napisete vse. Dovolj je, če sporočite, kaj se zanimivega godi: papiga, ki govori; tele s petimi nogami; človeške ribice; veliko prijateljevo psa in mačke. Možnosti so neizčrpne — lahko nam sporočite za najstarejšega občana, za pomanjkanje, v katerem živijo stari, za uspeha ali težave. Skratka: zanima nas vse. Vi se lahko oglasite samo z dopisnico. Toda ne pozabite: sporočite nam tudi svojo točen naslov!

Vsak mesec bomo namreč med tistimi, ki nam boste sporočali o zanimivostih, izbrali tistega, ki nas je opozoril na najbolj zanimivo stvar. Dobil bo nagrado — 100 dinarjev. Prvi stotak je pripravljen!

gubljeno devišstvo. Vendar ne pozabimo: nemški sodniki so vse do zadnje vojne pogostokrat odmerjali zapuščenim zaročnikom po nekaj tisoč mark take „odškodnine“. Po drugi svetovni vojni je vrednost nedolžnosti padla le na nekaj sto mark, zdaj pa ne bo treba za odvzeto krepot pogumnejem nič več plačevati.

Smejemo se

ZDRAVNIKA SE GRE

Na srečanju ženskega krožka je gospa Drobirnica srečala znanega zdravnika dr. Lističa. „Gospod doktor“, je rekla, „vsa sem obupana...“

„No, kaj pa je hudega, draga gospa?“

„Veste... hm... ja... moj sin torej se še vedno rad igra z deklicami... Saj veste, kako se otroci igrajo „zdravnika“ in take packarje in...“

„Toda draga gospa, to vendar ni nič hudega! Otroci so pač taki in nekaj let počno to in ono...“

„Torej, gospod doktor, res ne vem — zaskrbljena sem, njegova žena pa prav tako!“

BREZ BESED

Partija kart

Že dolga leta so se Claude Mark, Billy John in Wily vsak petek sestajali v Johnovem stanovanju ter igrali poker.

Bilo jih je pet, tako da je eden vedno sedel ob strani in čakal, da pride vrsta nanj.

Ko je gledal, kako njegovi tovariši igrajo, je razmišljal o Vilmi. Bila je privlačna, trideset let stara ženska, s katero je bil poročen osem let. Že od začetka so bili njuni odnosi zrahliani, ker je bila Vilma sitna in dolgočasna. Kratila mu je pravice do še tako majhne podrobnosti zasebnega življenja.

Vmešavala se je v malenkosti in mu iz dneva v dan bolj grenila življenje. Očitala mu je, da slabo služi in vztrajno ponavlja, da ga bo zapustila.

V zadnjem času mu je skušala celo prepovedati, da bi ob petkih hodil na kartanje. Tega ji ni mogel odpustiti.

Ko je tako razmišljal, se mu je rešila rešilna ideja. Ubil jo bo!

To bo napravil tako, da bo odšel iz sobe, se odpejal domov, jo ubil, nato pa se bo vrnil k Johnu. Predvideval je, da zato ne bo porabil več kot deset ali petnajst minut. Prijatelji bodo mislili, da je bil med tem v kuhinji in da je večerjal. Imel bo alibi!

Naslednji petek je napravil poskus. Neopaženo je vstal, odšel ven in se odpejal domov. Nekajkrat je šel okoli hiše in se vrnil nazaj. Za vse to je porabil komaj 11 minut. Ko je vstopil v sobo, v kateri so njegovi prijatelji kartali, je videl, da niso niti opazili njegove odsotnosti.

Naslednji petek je bil torej dan, ko bo uresničil svoj načrt. Tega dne je nekaj časa igral, nato pa je odstopil svoje mesto Marku.

Sedel je v avto in odšel domov. Niti najmanj ni bil vznemirjen. Vozil je z normalno hitrostjo. Na prvem semaforu pa je naletel na rdečo luč. Živčno je bobnal s prsti po krmilu. Zdelo se mu je, da traja celo večnost. Na robu pločnika je stal policaj. Ni smel gledati varj. Strmel je v semafor in drhte čakal, da se je prižgala zelena luč. Končno je bila pot prosta. Lahko je nadaljeval pot.

Ko je prišel domov, se je Vilma pripravljala na spanje. Bila je presenečena, da je prišel tako zgodaj, in je takoj začela s zbadljivimi pripombami.

Hladno je stopil k njej in jo porinil na posteljo. Začela se je upirati. Ni spregovoril. Izvlekel je blazino izpod nje in ji jo dal na obraz. Upirala se je, on pa je vedno bolj priiskal. Končno se je umirila. Dvignil je blazino in ugotovil, da je mrtva. Oglajano je vzdihnil. Nato je hitro razmetal stvari, vzel nakit in ga pri vhodu hiše vrgel v kanal.

Čim je prišel v Johnovo hišo, je pogledal na uro. Minilo je sedemnajst minut. Nekaj več, kot je računal, vendar bo klub temu vse v redu.

Ko je vstopil, se prijatelji niso niti premaknili. Niso opazili njegovega prihoda, kot tudi niso opazili njegovega odhoda. Mirno je sedel in čez nekaj časa je prišel na vrsto za igro. Imel je srečo in je dobival. Postal je dobro razpoložen, še posebno, ko je videl, da je tudi Claude za nekaj časa šel ven in se spet neopaženo vrnil. To je še bolj potrjevalo njegovo domnevo, da njegovega odhoda sploh niso opazili.

Domov je prišel zelo pozno. Ni imel moči, da bi šel v Vilmino sobo. Zamisljal si je ženo, kako leži mrtva in bleda in ni imel poguma, da bi jo videl.

Sedel je v kuhinji in zbiral moči, da bi poklical policijo. Stokrat je slišal samega sebe, s kakšnim glasom in kako bo to povedal policiji.

Iz razmišljanja ga je vrgel zvonec. Odprl je in pri vratih sta stala dva policaja.

Manjši je vprašal: — Oprostite, da prihajava tako zgodaj. Rada bi vas nekaj vprašala.

— Izvolite, je odvrnil, glas pa je imel od strahu popolnoma spremenjen.

— Ženo vašega prijatelja Caluda Bouvieria se nočjo ubili in oropali. Njen mož trdi, da je z vami in še tremi prijatelji vso noč igral karte. Je to res?

Biliju se je zdelo, da se mu majejo tla pod nogami. Topo je strmel v policaja.

— Je to točno? je vtrajal policaj.

Ker ni mogel odpreti ust, je Billy samo pokimal. Policaja sta ga začudeno gledala, nato pa sta se zahvalila in odšla.

Billy se je ves obupan vrnil v stanovanje. Kot mesečnik se je napotil v Vilmino sobo. Vilma je izgledala tako, kot si je zamisljal, vendar tega ni več opazil. Sedel je zraven postelje in odsotno gledal ohlapno truplo.

Kaj naj sedaj stori s tem truplom, je bilo prvo, na kar je pomislil. Kako naj reče policiji, da so njegovo ženo ubili in oropali na isti način kot Claudovo? Ni jim mogel reči že zato, ker bi bil preveč bedasto reči: „Hej, vi, tudi moje ženo so ubili. Jaz sem samo še premljal, ali naj vas pokličem!“

Prekleti, bedasti Claude. Nikoli si ne bi mislil, da bi si ta človeška karikatura mogla izmisliti kaj takega. Ista ideja kot njegova, isti način, toda mnogo, mnogo več sreče...

SPOMIN NA DECEMBER

„Seveda je prevelika, to dobro vem — a le pomislil, kako bodo zijali sosede!“

POTA IN STRAN POTI

Dežurni poročajo

EN SAM NI MOGEL – V noči na 26. december so s skednja Alojza Papeža v Vel. Strmici pri Trebelnem odpeljali elektromotor znamke „Rade Končar“, ki je bil vreden 3.000 din. Stroj je zelo težak, zato ga ena sam ni mogel odnesti, verjetno so ga tatovi kar odpeljali.

MLADOLETNIKI RAZGRAJALI – 26. decembra ponoči so trije mladoletniki doma iz Novega mesta opiti razgrajali po Cesti komandanta Staneta in razbijali koše za odpadke. Miličniki so jih spravili čez noč na varno in jih pridržali do iztreznitve. Prav pa bi bilo, če bi jim doma izprašali hlače.

KOLO JE IZGINILO – Jože Vidrih iz Bršlina je 26. decembra pustil svoje kolo „tomas automatic“ pred samopostrežbo v Bršlinu. Ko se je vrnil, je ugotovil, da kolesa ni.

„OBISK“ V STANOVANJU – 27. decembra je novomeški miličnikom prijavil Anton Derganc iz Zbur, da mu je neznan tat 24. ali 25. decembra iz stanovanja smuknil denarnico s 150 dinarji.

Vse do konca decembra smo ostali brez snega, tako tudi na cestah ni bilo prometnih zastojev. Običajno so tisti, ki čakajo na avtobus na Stari trg (kot tile na fotografiji v Kvasici) ob takem času čakali zaman, ker cesta ni bila prevozna. Stroški za zimsko vzdrževanje cest bodo letos občutno manjši, želeli pa je, da bi se to v pomladnem času poznalo. (Foto: R. Bačer)

SOPOTNIK

Matajčev Anže je zgodaj zjutraj zlezal v avto in odpeljal proti mestu. Spoštoval je staro reklo, da je rana ura zlata in zato med vožnjo veselo poživljal. Vozil je skozi Srache in prepekljal je Mišaco, ko je za ovinkom tik ob cesti zagledal neznanega možaka. Neznanec je dvignil roko in Anže je ustavil. „Kam pa, kam?“ je vprašal Anže in oni je odgovoril: „V mesto... Me vzamete s seboj?“ In Anže ni pomišljal: povabil je onega v avto in odpeljala sta se. Šlo je po ravnem in skoz hosto, zdaj po gladki, zdaj po grpavi cesti. Ko je vse bolj metalo, da ne bo ob nenadnem zaviranju z glavo udaril v šipo. Oni pa se je namrdnil in dejal: „Kaj pa vendar mislite?! Saj sem vas vendar jaz prosil, da ustavite in me vzamete v avto...“ In šlo je naprej... Ko sta pripeljala do zapuščene žage, do ostrega ovinka, kjer se cesta obrne proti Visočici, je iznenada naproti prihurmel velik tovornjak. Vozil je kar po sredi ceste in rezal ovinek tako, da se je znašel na Anžetovi strani ceste... Anže je sicer zavil v de-

JAKA PRAVIČNIK

Kup pločevine, trupa pod prtom – to je ostanek hude prometne nesreče, ki se rada pripeti, če smo za trenutek ob volanu nepazljivi ali če nas hitrost zapelje v tveganje. Ko se bodo te dni zdenci vračali proti meji v Nemčijo ali morda še dlje v svet za zaslužkom, naj imajo pred očmi samo to, da se nikomur ne bi smelo tako muditi, da bi bil čimprej na „britofu“. (Foto: M. LEGAN)

Ribiški denar v Bahovem žepu

Ferdinand Bah, tajnik Ribiške družine Brežice, je poneveril 17.810 dinarjev – Kazen je ostra, ker ni prvič posegel po družbeni imovini: 2 leti strogega zapor, vrtni denar in varstveni ukrep

Sum o nepoštenosti Ferdinanda Baha, se je pojavil na seji upravnega odbora ribiške družine Brežice v marcu 1970, ko sta predsednik Jamnik in blagajnik Dolenc izvedela za več primerov, da so ribiči plačali članarino tajniku Bahu, tega denarja s potrdili vred pa v blagajniški evidenci ni bilo. Navzoči Ferdinand Bah je sicer trdil, da je pošteno in vse sproti oddajal, vendar pa je v hipu potegnil iz žepa 1.200 din, češ da je to pobrana članarina za leto 1970. Še vedno pa se račun niso ujemali in tako se je začela preiskava, okrogno sodišče pa je 27. decembra 1972 izreklo kazen.

Obtoženec je na razpravi sicer priznal, da je pobiral članarino in druge dajatve, vendar je navajal, da je bil tak dogovor s upravnim odborom in da je pošteno odvajal zbrani denar blagajniku Dolencu. Ta je zanikal, da bi mu Bah redno prinašal spiske, celo narobe; kadar je sam zahteval denar in dokumentacijo, je to dobil, včasih pa se je tajnik tudi

izgovoril, da ni nič „kasiral“. Izgovarjanje obtožencu ni nič pomagalo, ker so bili dokazi o njegovi krivdi na dlani, upoštevali pa so tudi to, da se Bah ni prvič spustil v gospodarski kriminal. Že leta 1955 je bil zaradi enakega kaznivga dejanja obsojen na leto dni strogega zapor. Tokrat so mu kot povratniku prisodili višjo kazen: 2 leti bo sedel v strogem zaporu 4 leta ne sme opravljati poklica, v katerem bi samostojno razpolagal z družbeno imovino. Razen vsega tega pa mora ukrašenih 17.810 dinarjev vrtni ribiški družini. Sodba še ni pravomočna, Bah sam bo po vsem verjetno spoznal, da bi se mu bolj izplačalo opravljati samo službo pri PIVOZU, kot da je tam in doma na črno uradoval še za ribiče. R. BAČER

BETI: NOBENIH DARIL

Poslovni odbor metliške tovarne BETI je sklenil, da bo letošnje novo leto minilo brez daril za člane kolektiva in njihove otroke in brez kupov čestitk, ki so jih doslej vsako leto razpošiljali po vsej državi. Namesto tega so darovali po 10 din od zaposlenega društvom prijateljev mladine v občinah, kjer ima podjetje svoje obrate, enotno novoletno obdaritev otrok. Razen tega pa so 10.000 din namenili občinskemu skladu za socialne podpore v Metliki, ker je znano, da ima občina hude težave z vrsto socialnih problemov, za katere ni denarja.

VINJEN IN BREZ DOVOLJENJA

V Velikem Nerajcu se je 27. decembra pozno zvečer pripetila nesreča, ker je Avgust Laharnar iz Svibnika, ki je vozil osebni avtomobil prehitro, vrhu tega še vinjen in brez vozniškega dovoljenja, trčil v traktor s prikolico, ki ga je v nasprotni smeri pravilno po desni strani ceste vozil Miha Lončarič s Pustega gradca. Ker je bila pri srečavanju bozil za Laharnarja cesta preozka, je povzročil trčenje in za 7.000 din škode.

Koliko prestopnikov?

Center za socialno delo v Novem mestu: „Na srečo se pri nas ne pojavljajo organizirane tolpe mladoletnikov“ – Mlade primerno zaposliti

Na Centru za socialno delo smo zvedeli, da se v Novem mestu ne pojavljajo organizirane mladinske tolpe. Več kot lani pa je bilo letos po sameznih mladoletnih prestopnikih skupaj kar 51 primerov. Težave mladine in iztirjenosti se ne pojavljajo samo med šolskimi mladinci in pi onirji, temveč tudi med mladoletniki, ki so šolsko obveznost že končali. Nekateri so že zaposleni, drugi za radi neuspeha v šolah ne dobijo za poslitve... Večina teh je prepuščena na ulici, lokalom, popivanju v slab družbi in podobno.

je vključenih v športna in kulturna društva, v družbeno-političnih organizacijah. V mladinskih organizacijah po šolah in podjetjih bi morali poskrbeti, da bi mladina tam preživela čim več prostega časa. Možnosti, da se mladinec iz dolgega časa posveti kaznivim dejanjem, bi bile tako veliko manjše. J. PEZELJ

Letos so obravnavali nad 20 mlajših mladoletnikov in okoli 30 starih prestopnikov. Zagrešili so največ tatvin in kraj motornih vozil. Lan so obravnavali tudi šest deklet, predvsem zaradi tatinskih poslov. Ta kazniva dejanja pa so bila vezana še z nemoralnim vedenjem (potepuštvo in prostitucija).

Letos se število obravnavanih mladoletnikov ni bistveno povečalo, vsa kazniva dejanja pa so v glavnem lažje narave. Prav tako nista zaskrbljujoča način storitve kaznivga dejanja in pa število mlajših prestopnikov, ki se ne pojavljajo v skupini, pač pa posamično in enkratno. Obravnava iztirjene mladine ne bi smela sloneti le na delu socialnega delavca. V občinah bi morali ustanoviti strokovno skupino, ki bi delovala v vzgojni posvetovalnici. Prav tako ugotavljamo, da mladine ne usmerjamo dovolj. Premalo mladih

POLEDICA

Kadar je poledica, bomo vozili z gumami, opremljenimi z žebliki ali verigami, pazili na večjo varnostno razdaljo in prehode za pešce, vozili s hitrostjo, s katero zanesljivo pravočasno ustavimo vozilo v primeru presenečenja, zavirali z enakomerno pojemajočo hitrostjo s postopnim prestavljanjem ročice v nižje prestave. Ne bomo prehiteli, če ni nujno, zavirali sunkovito ali nenadoma spreminjali smeri vožnje.

Samo batine...

Zdomec se je med obiskom doma razbesnel

26. decembra so morali črnomaljski miličniki pridržati do iztreznitve Janeza Starešiniča iz Sečjega sela pri Viniči, ker je razgrajal in razbijal, kar mu je prišlo pod roke. Možak je zdomec, na začasnem delu v Nemčiji. Ko se je vrnil domov, se je seveda najprej napil, kot večina meni, da se spodobi, potem pa se doma znašel nad otroki.

Pred še hujsim „neurjem“ so se otroci zatekli k znancu Flicrijanu Jaketiču na Viničo, toda pobesneli in vinjeni oče je prikolovratil za njimi in Jaketiču razbil vsa stekla na oknih.

Tako torej: namesto da bi oče ob redkih obiskih doma vzgajal, še z otroki čimveč pogovarjal in jim dal čutiti svoje ljubezen, hoče svoje očetovske pravice uveljaviti z batinami. In dobrosrčni Jaketič, ki so se mu otroci smilili in jih je vzel pod streho, je zdaj sredi najhujšega mraza brez šip. Tudi temu divjanju, ki ga vsa soseska obsoja, je bil največ kriv alkohol. Zlo, marsikateri viniški družini znano. –r

Predsednik ostal sam

Na sodišču pa je ostalo nerešenega toliko dela, da bi ga komaj opravili trije sodniki v letu dni

„Z novim letom sem spet ostal sam, čeprav je za naše sodišče sistemiziranih pet sodniških mest.“ je začel na naša vprašanja odgovarjati Julij Plut, predsednik občinskega sodišča Kočevje.

„Zdaj je odšel še zadnji sodnik, s katerim sva delala sama že od 1. oktobra 1971. Vzroki za odhajanja? Različni so: zdravstveno stanje, ločeno življenje, premajhen osebni dohodek. Na razpise ni prijav, čeprav imamo za sodnike prazni dve stanovanji. Osebni dohodek sodnika je znašal lani okoli 3.350 din, kolikor je dovoljeval tudi samoupravni sporazum. Sodniki se v Kočevju ne usidrajo, ker niso domačini.“

Naša občinska skupščina ne štampira pravnikov, ker se na razpis za študij ni nihče prijavil. Iz občine je 5 študentov na pravni fakulteti, vendar – kot mi je znano –

odpovedi, za kar pa jim družba ne daje nobenega nadomestila. Če hoče družba imeti take sodnike, kot do loča kodeks, jim bo morala po mojem mnenju nekaj prispevati v obliki materialnih dobrin. Zdad namreč mi lahko študentom pravniko-sodnike, ko pa bodo študij odslužili, se bodo zaposlili drugod.

Ker ni sodnikov, je na našem sodišču ob koncu leta ostalo nerešenih okoli 1.000 glavnih zadev. To delo

Julij Plut

pa bi trije sodniki opravili približno v letu dni. Zdad bomo skušali reševati stare zadeve in nujne tekoče, kot so preživnine, stanovanjske zadeve in delovnih sporih; prednost pa imajo kazenske zadeve.

paragrafi

Je eden kaže nekaj zanimanja, da bi se zaposlil v Kočevju.

Pravniki so bolj plačani v delovnih organizacijah, kjer imajo se razne druge ugodnosti (posojila za gradnjo, potovanja, razne zakonite stroške zasluzke), zato se ne odločajo radi za sodniški poklic. Tudi pred kratkim sprejeti kodeks sodniške etike zahteva od sodnikov le

KRONIKA NESREČ

PODBORŠT: LED NA CESTI – 24. decembra zvečer se je Ivan Miklič iz Trebnjega peljal z avtom proti Ljubljani, ko je v Podborštu zapeljal na poledenelo cesto. Avto je zaneslo na bankino, nato se je prekucnil na travnik in obstal na strehi. Gmrotne škode je za 30.000 din.

DOBRUŠKA VAS: KAMEN GA JE ZADEL – Stanislav Gramc iz Cerklj je 24. decembra pri Dobruški vasi prehitel tovornjak z gramozom, ki ga je vozil Novomešan Anton Slak iz Drovega proti Novem mestu. Med prehitvanjem je s tovornjaka odletel kamen v vetrobransko steklo osebnega avtomobila in ga razbil. Škoda znaša 700 din.

DOL. VRHPOLJE: ZLOMLJENA REBRA – Jože Bele iz Gor. Vrhpolja je 26. decembra dopoldne vozil avto iz Sentjerneje proti domu, v Dol. Vrhpolju, ga je zaneslo v jarek, potem je trčil v steber vrtno ograje. Sopotnik Mirko Jakupovič se je hudo poškodoval, saj ima zlomljena rebra in pretres možganov, na avtu pa je škode za 7.000 din.

NOVO MESTO: NEPRAVILNO PREHITEVANJE – 27. decembra ob 15.30 se je na Partizanski cesti v Novem mestu zgodila nesreča zaradi prevelike hitrosti in nepravilnega prehitovanja. Telesnih poškodb k sreči ni bilo, škoda pa znaša 3.000 din. Ivan Vidic z Ratače je hotel na hitro zaviti na parkirni prostor pred bolnišnico, ker pa je vozil prehitro, je oplazil pred njim vozeči avto Franca Žugiča. Vidičev avto je zaneslo v levi pločnik, nato še v kamnito ograjo.

RUHNA VAS: PES JE SKOČIL – Janez Zidarič iz Novega mesta je vozil iz Zagreba proti domu, ko mu je v Ručni vasi nenadoma prišel z desne strani pod avto pes Antona Mojstoviča iz Tomažje vasi. Avto je psa zadel, pri tem pa se je vozilo poškodovalo.

GMAJNA: SPREVOĐNIK V BOLNIŠNICI – 27. decembra popoldne je NIS-EKSPRES vozil iz Ljubljane proti Zagrebu, ko je pri Gmajni stala kolona vozil. Sprevoznik Blagoje Kocič je izstopil, da bi

pogledal, kaj se na cesti dogaja in peščil po levi strani ceste. Vtem je z nasprotne strani pripeljal avto ljubljanske registracije, ki ga je vozil Stjepan Rudnički. Trčenju se ni mogel izogniti, sprevoznika je podrl in ga močno poškodoval, tako da so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

BRŠLIN: PREBLIZU EDEN ZA DRUGIM – Jože Smolič je 27. decembra vozil avto po Ljubljanski cesti proti Novem mestu, ko je v bližini gostilne Osolnik opazil nasproti voziti avto in je zmanjšal hitrost. Za njim vozeči voznik vojaškega vozila je trčil v Smoličev avto, ker ni imel zadostne varnostne razdalje. Telesnih poškodb ni bilo, škode pa je za okrog 2.000 din.

V SNEGU

V snegu bomo opremili vozilo z zimskimi gumami ali verigami, pogosteje uporabljali pri vožnji prestave, ravnali previdno z zavornami, krmilom in vplinjačem. Ne bomo vozili prehitro in tvegali pri prehitvanju, kajti „življenje ima prednost!“

Gorjanska cesta je postala past

Več nesreč zaradi poledenela ceste in nepredvidne ter hitrovožnje

V zadnjih dneh se je na cesti med Novim mestom in Metliko pripetilo več nesreč, ker je cesta tu in tam poledenela, vozniki pa vozijo, kot bi bili sredi poletja.

Tako se je prevrnil na travnik med Težko vodo in Koroško vajo Nikola Gigič iz Ribnika pri Ozlju, ko je 26. decembra zvečer z avtom nemške registracije iz Novega mesta hitel proti domu. Ranjen ni bil, pač pa ga bo hitrost veljala 6.000 din.

Tudi Metličanka Evgenija Malešič, ki se je 28. decembra popoldne peljala od Novega mesta proti domu, je pri vasi Dole zletela s ceste. Najprej je trčila v smernik, nato je avto zaneslo po nasipu navzdol na njivo, kjer je obstal na boku. Voznica se je teže poškodovala in so jo odpeljali v novomeško bolnišnico, avto pa je precej razbit. Škode je za 10.000 din.

27. decembra sta bili na Gorjanskih kar dve prometni nesreči. Dopoldne sta se pri Koroški vasi trčila tovornjak, ki ga je vozil Boris Lakota iz jeniške občine in osebni avto nemške registracije z voznikom Ivanom Kobetom s Sinjega vrha. Ker je tovornjak vozil preveč po sredi ceste, sta se vozili v ovinku pri Koroški vasi trčili.

Okrog 13.30 ure pa sta istega dne na gozdni poti od Vahte proti Gospodičnici zaradi neprimerne hitrosti trčila osebni avto Janeza Jereba iz Novega mesta in tovornjak Vinka Šmajdka iz Vel. Podljubna. Tovornjak je sicer stal na skrajnem desnem robu, vendar Jereb zaradi prehitre vožnje in ledene ceste na ovinku ni mogel vozila obvladati.

Piše preprosto, poroča kratko in razumljivo: DOLENJSKI LIST

KANADČANI V BOLNIŠNICI

V trdni temi, okrog 19.30 ure 27. decembra, je Stanko Kreže iz Toronta v Kanadi vozil iz Novega mesta proti Metliki, ko je njegov velik osebni avto na spolkzi cesti v levem ovinku pri Jedinskezi zanašalo. Najprej je trčil v odtočni kanal, od tam je vozilo zaneslo v usek, kjer je avto obstal. V nesreči so se laže poškodovali voznik, njegova žena Antonija in hčerk Marta, stara 8 let. Med tem pa se je 9-letni Krežetov Peter hudo poškodoval. Zaradi zlomljene čeljusti so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Tako se je obisk zdomec iz Kanade žalostno končal, ker se je preveč mudilo.

Topografija posesti kostanjeviške opatije

V rokah imamo nov pomemben vir za zgodovino razvoja fevdalizma na Dolenjskem, „Topografija posesti kostanjeviške opatije 1234–1786. Seveda so v njem tudi dragoceni drobci za zgodovino slovensko hrvaškega obmejnega ozemlja in nastajanje deželne meje na področju tako imenovane Slovenske marke. Vestno in prizadevno delo Jožeta Mlinariča je založil Dolenjski kulturni festival Kostanjevica na Krki, seveda po prizadevanju njegovega predstavnika Lada Smrekarja. Želeti bi bilo, da bi Dolenjski kulturni festival tudi v bodoče nadaljeval s takim delom.

Če se ozremo na zemljevid naseljevanja Slovencev v novi domovini, nas preseneči paradoksalno, da se še vedno širi srhljiva bela lisa neraziskanosti prav preko tistega ozemlja Dolenjske, Južne Stajerske, Žužemberka, Zagorja in Slavonije, ki ga je leta 568 naselil prvi val slovanskega plemena Slovincov ali Slovincov. To ozemlje je tisti del nekdanje Kaganove Avarije, o katerem že prej kot po dvesto letih slišimo od Fredegarja, da se imenuje „Marca Winidorum“, pozneje splošno imenovana „Slovenska“ ali v latinizirani obliki „Slavonska marka“. Za prve slovenske priseljence je bilo usodno, da jih zgodaj vključijo v svoj imperij Franki, pozneje pa jih iz primorsko dalnatske smeri pohrvatijo, kar je vzrok, da se pozneje pojavljajo „zgodovinske pravice“ do njih na germanskem (bavarskem) severu in na hrvaškem jugu. V 18. stoletju trajajočih bojih za Slovensko marko so to ozemlje za vselej raztrgali in tudi njeno ime: v naših rokah je ostala močno zožena Slovenska marka, v hrvaških pa njena latinska inačica Sclavonia, to je Slavonija s pripadajočim ozemljem. Slovensko hrvaška meja na področju Gorjancev in Bele krajine je skozi stoletja nihala za vojno srečo bavarskih in hrvaških ogrskih osvajačev. Še v prejšnjem stoletju so se obnavljali prepiri, čigav je pravzaprav Žužemberk, v davnini imenovan Sclavonia Superior, to je Gorenja Slavonija.

Samo v tej, deloma pozabljeni deloma zanemarni zgodovinski luči lahko prav razumno in vrednotimo tudi fevdalne arhivske vire kot so, recimo, dolenjski urbarji. Želeti bi bilo le, da bi objavili urbarjev kostanjeviškega gospostva in sedaj še samostana, za kar oboje gre zahvala J. Mlinariču, kmalu sledila tudi izdaja še bogatejšega in obsežnejšega urbarijskega fonda sichersteinsko pleterske gosposčine.

J. Mlinarič nam je razjasnil marsikaj doslej nerazumljivega. Ker pa je vsako tako delo oranje trde celine, ni mogoče pričakovati, da bi jo zadovoljivo obdelal že prvi plug. Tako je ostalo tudi v Mlinaričevi knjigi nekaj stvari, ki jih je treba popraviti ali dopolniti ali pa bomo morali na njihovo razlago še počakati. Taka uganka je na primer dvojica naselij Nussdorff inferior in Nussdorff superior. Za Chrenczindorf (s. 76) sem še pok. prof. M. Kosu omenil, da nekatere okoliščine govore za Herinjo vas, in če sem ga prav razumel, je tudi sam že prišel na to idejo. Poglejmo sedaj nekaj podrobnosti!

UGANKA RAKOVNIKA IN RASCHENDORFA

Leta 1335 si je kostanjeviška opatija pridobila vinko desetino v Rakovniku. Sredi 14. stol. je prvič in zadnjič omenjenih tam tudi deset samostanu podložnih gruntov. Iz leta 1385 je znana nova pogodba samostana s Turnerji za vinko desetino v rakovniški gorici; leta 1582 pa jo je samostan prodal Luki Despotoviču. Mlinarič meni, da gre za Rakovnik pri Kostanjevici. Tu imam svoje pomisleke. Dvomim, da bi imel Rakovnik pri Kostanjevici kdaj deset hub. Še več težav nam dela dejstvo, da bi tako hitra odtujitev desetih gruntov, pa tudi poznejša prodaja vinske desetine pomenila kršitev osnovnega načela samostanskega gospodarstva, da ne daje nikoli ničesar iz rok, kar ima pred svojim pragom.

Predpostavljam, da gre pri vseh omenbah Rakovnika za isto vinko gorico in da se zato lahko omejim pri dokazovanju na Turnerjeve vinograde v Rakovniku na prelomu 14. in 15. stoletja (P. Blaznik, Urb. freis., 248. – Kronika, 1961, 3. zv., 179.) Razložiti je treba le še dvojnost imena Raschendorf-Rainuschaech (Rajnovšče). Starejša oblika Raschendorf ima ime verjetno po pragozdu Rasno, ob katerem vas leži. Rajnovšče pa jezikovno pomeni „posest Rainischa“. Mislim, da gre za Dominika Rainischa, ki je znan loški meščan in freisinski fevdnik iz preloma 14. in 15. stoletja (P. Blaznik, n.n.m., 131, 181.) Lahko bo dokazati, da je imel Dominik Rainisch dobre prijatelje na Gracarjevem turmu in v Sentejnejcu.

Tako je dobil svoje pojasnilo sedaj tudi Raschendorf, ki se je doslej trdovratno upiral vsaki razlagi in so ga iskali na Rziščah, kjer pa ni bilo nikoli nobenih mlinov, ob Rašni na levem bregu Krke pri Kostanjevici itd. (Gl. P. Blaznik, Urb. freis., 248. – Kronika, 1961, 3. zv., 179.) Razložiti je treba le še dvojnost imena Raschendorf-Rainuschaech (Rajnovšče). Starejša oblika Raschendorf ima ime verjetno po pragozdu Rasno, ob katerem vas leži. Rajnovšče pa jezikovno pomeni „posest Rainischa“. Mislim, da gre za Dominika Rainischa, ki je znan loški meščan in freisinski fevdnik iz preloma 14. in 15. stoletja (P. Blaznik, n.n.m., 131, 181.) Lahko bo dokazati, da je imel Dominik Rainisch dobre prijatelje na Gracarjevem turmu in v Sentejnejcu.

„GUETTENWERDT BEY KRAKHA“

Glede grunta (hube), ki si ga je l. 1641 pridobil kostanjeviški samostan po neki zamenjavi od novo-meških Mordaxov v kraju „zu Guetttenwerdt bey Krakha“ (s. 105), avtor meni, da ga je treba iskati na Drami. Gotovo na Hrvaškem brodu.

Poznamo tri kraje z imenom Gottenwerth, ki so zelo blizu drug drugega: srednjeveški freisinski trg (forum) na današnjem samotnem Otoku, Dobrovo na levem bregu Krke nasproti Otoku in Hrvaški brod. Po uničenju trga na Otoku konec srednjega veka izgine s tega kraja za vselej tudi njegovo nemško ime, ki ga domačini itak niso nikoli uporabljali. Od trga na Otoku se je ohranilo do danes le njegovo predmestje Dobrova, zato fevdalni viri včasih to vas tudi v novem veku imenujejo Gottenwerth. Ko izgine trg na Otoku, pa se začenja imenovati Gottenwerth Hrvaški brod. Po mojem mišljenju so freisinski škofi preselili tja svoje fevdalne urade in z njimi tudi njihovo staro krajevno ime. (Kronika, 1961, 3, 176-7.) Za to trditve imam sedaj neki poseben nov dokaz.

Pleterska kartuzija je svoje deželno sodišče zgradila na južni strani Prevol med Sentejnejem in Orehovicami. Čisto samotna zgradba s sodnikom, stražo in domačim duhovnikom je stala ob Lapanskem potu Gor. Brezovica–Gor. Vrhopolje, tam, kjer se še danes steka z vseh strani pet kolovozov in cest iz fevdalnih časov. Kraj so do novejšega časa ljudje imenovali „v mestu“, kar jim je torej pomenilo toliko kot „na sodišču“.

Pri Hrvaškem brodu je vas Zamško, kar pomeni „kraj za mestom“. Torej so ljudje tudi Hrvaški brod nekoč krstili za „mesto“; najbrž zopet zaradi deželnega sodišča ali tudi zaradi drugih uradov, ki so

se po uničenju Otoka konec srednjega veka preselili tja s svojim starim krajevnim imenom vred.

Če se vrnemo sedaj k zgoraj omenjenemu samostanskemu gruntu, moramo njegovo lego na Drami izključiti že zato, ker bi morali sicer dopustiti, da se je tudi ta vas nekoč imenovala Guettenwerdt. Poseben pristavek „bey Krakha“ (pri Krakovskih gozdovih) pa izključuje z Dramo tudi Otok. Pristavek „bey Krakha“ kaže nemškega pisarja, ki še vedno pogosto zadeva na ime 150 let pokopanege trga in se mu zdi potrebno, izogniti se vsakemu dvomu za kateri Gitenwerth gre.

Naj izkoristim priložnost še za kratko pripombo, da nam je nemško ime trga na Otoku dolgo zbuvalo prepričanje, da je šlo za nemško kolonjo. Pa tudi arheološke najdbe izredno kvalitetnih železarskih izdelkov, orodja, orožja in razne opreme, so nam vzbujale vtis, da so bavarski škofje pripeljali v svoj novi trg na bregovih dolenske Krke tudi mojstre. Veliko presenečenje je zato bilo nedavno odkritje, da so obrtni mojstri v trgu na Otoku gotovo že l. 1280 govorili pristno dolenjsko s svojega časa z dolenjskim naglasom in bili tudi po rodu Dolenjci. Okoli tega leta so jih namreč zaradi vojnega pustošenja trga škofje preselili na Gorenjsko in z njimi ustanovili Mojstrano, v kateri so se ohranili sledovi govornice iz doline Krke na prelomu 13. in 14. stoletja prav do danes. (T. Logar, Slov. rev., 1954, 148–149.)

ROD DRAŠKOVČARJEV

V knjigi najdemo nekaj novih podatkov o gospodih in sodnikih guttenwertskih (s. 117) katerih poglavje je ostalo vse doslej v mraku naše srednjeveške zgodovine. Gre za sorodstvo Draškovičarjev (Kronika, n.n.m., 174), za rod, ki ga omenjajo viri, da živi v raznih krajih in pod različnimi imeni. Mislim, da jih bo treba iskati na Gracarjevem turmu, v Sentejnejcu trdnjavi, na Draškovicu in kot sodnike na Otoku. To poglavje je doslej skoraj nenačeto.

Okrajih NUSDORFF INFERIOR in NUSDORFF SUPERIOR J. Mlinarič ugotavlja, da gre za Orehovec pri Kostanjevici in ne morda za Orehovo pri Sentejnejcu; vendar pa mu je jasno, da gre za dvoje ločenih urbarialnih naselij, ne morda za gorenji in dolenji konec iste vasi. Ali naj bo današnji Orehovec „Gorenji“ ali „Dolenji“, ne more ugotoviti niti kje bi bila druga vas tega imena. (s. 74–75.)

Po šentjernejskih krstnih knjigah od sredje 17. stoletja dalje ima Orehovec pri Kostanjevici označbo „inferior“ vedno samo v nasprotju s „superior“, ki označuje Orehovo pri Sentejnejcu. Najstarejši zapisi za Orehovec so: 1688 ex Orehouz inferior; 1690 ex doleina Orehouz; 1692 is dolleinna Orehouza, is podeniga Orehouz penes Landstrass, ex Orehouz, ex Orehouza. Zapisi za Orehovo, znano iz l. 1311 pod imenom Nussdorf, pa šentjernejski krstitelji pišejo: 1641 Orehouza, Orehouz; 1688 Orehoue, ex Sup. Orehouz; 1689 ex Superiori Orehouz, ex Orehouz ad S. Georgium itd. Kadar ni pri imenu označbe za gorenji ali dolenji, moramo kraj ugotoviti po priimkih, ki ne puščajo nikoli nobenega dvoma, za kateri kraj gre.

Stvar se zdi s tem pojasnjena, preseneči pa nas neka nova težava. V letih 1660–1771 navaja Mlinarič v Ober Nussdorffu 8 in pol samostanske hube, medtem ko naševa pleterski urbar iz začetka 18. stoletja v Orehovici v celoti 15 hub in 7 polhub, ki si jih delijo Pleterte (4 hube, 3 polhube), Vrhuvo (3, 1), Gracarjev turm (3, 2), Otočec (1, –), Sentejnejški farovž (2, 1) in Dolanci iz Novega mesta (2, –), Pleterski urbar

Grb kostanjeviške opatije (levi) iz začetka 18. stoletja (v veži hi na Mestnem trgu št. 25 v Ljubljani (Foto: Carmen Narobe, Ljubljina))

tako zanika, da bi imel kostanjeviški samostan v začetku 18. stoletja kakršne koli podložnike v Orehovici. Po mojem mišljenju ni mogoče dvomiti, da pomenita Ober Nussdorff iz opatijskih urbarjev in Orehouz superior iz šentjernejskih krstnih knjig isto vas. Pomankljivosti moramo pričakovati v urbarjih.

Kostanjeviški samostan je l. 1608 kupil v LJUBLJANI HIŠO, ki je ležala „am plaz“ nasproti frančiškanskega samostana in se dotikala mestnega špitala. Avtor jo postavlja, po današnji ureditvi Ljubljane, na Vodnikov trg (s. 99), pozneje pa na Stari trg (s. 109). „Am plaz“ pomeni v srednjem veku „Mestni trg“. Samostanska hiša se je dotikala špitala, ki je ležal na prostoru današnje Kresije. Označba lege „nasproti frančiškanskemu samostanu“, ki je stal na današnjem Vodnikovem trgu, pomeni, da je stala kostanjeviška hiša na vzhodni strani špitala, od koder je bilo mimo škofije videti frančiškanski samostan.

O MLINU V KOZARJAH IN NA BREZOVICI

Samostanski urbar iz l. 1547 omenja 2 polovični hubi in mlin v KOZARJAH. Avtor meni, da je ležal vsekakor ob prekopskem potoku, ki je pač najbližji. (s. 66) Ker moramo Kozarje lokalizirati severno od Grobelj in zahodno od St. Jakob, mlin v Kozarjah ni mogel ležati ob Prekopskem potoku, ki je daleč proč; v Kozarje ga pa tudi ne moremo premakniti, ker ni tam nobenega potoka. Protislovje bi mogoče lahko pojasnili z nedavnim naključnim odkritjem arheologa dr. Vinka Šribarja, ki je v jarku za vodovodno cev v Grobljah našel strugo že davno usahlega potoka. Po črepišnjah lončenih posod je zaključil, da je potok tekkel skozi vas v času med 14. in 17. stoletjem. Struga zginja pod naplavinami v Kozarjah. Razumljiv postaja tako tudi star pridevek „pri mlinarju“, ki se je ohranil pri neki hiši v Grobljah do naših dni. (Dr. V. Šribar, Sape rimskega leva iz Grobelj, Dol. list, 19. okt. 1972.)

Mlin na BREZOVICI. Mlin, ki ga

kostanjeviški samostan l. 1763 ku „zu Wresouiz“, od kostanjeviške gosposčine, ne leži ob Prekopskem potoku pri Dolenji Brezovici (s. 113) ampak ob Sentejnejškem potoku Kobilni na Dolenji Brezovici. Gotovo gre za današnji Radkovičev mlin žago. Mlin leži na zemljišču zelo strega dvorca Pawngartten, ki ga je l. 1370 dal avstrijski vojvoda Albrecht v fevd prežeškemu Auerspergom.

Dvorec v MAHAROVCU (s. 8) je treba iskati dejansko na Goler na tleh nekdanje spanheimsk sichersteinske trdnjave, ki je bila l. 1305 v razvalinah. Pozneje stoji tistem mestu lesen dvorec, ki je še konec prejšnjega stoletja pogorel. (Imenu dvorca glej Kronika, n.n.m. 178.)

Gornino in desetino ima kostanjeviški samostan tudi v „Glbotschichtpergu“. Mlinarič se i more odločiti, da bi govorico iskal Globočicah pri Malem Cirkniku, misli rajši na Globočice pri Kostanjevici, ker katastrofa iz l. 1824 izkazuje v Globočicah pri Cirkniku vinogradov. Omenil bi rad le, da se tako imenovani „mali ledeni dobi“ 17. in 18. stoletju vinogradi moč krčijo in ponekod izginejo in se ugodnejši klimi pozneje povsod obnovljajo v starem obsegu. Mlinaričev pomislek nima zato dokazni moči, čeprav ni proti njegovi odličiti nobenega ugovora.

O naselju STUDENI s fevdalnim dvorcem ob potoku istega imena p Kostanjevici naj opozorim, da omnja Komatarjev Cartular (št. 10 + 31) dvakrat mlin ob Studeni „an d Traten“. Mogoče je le še ohranjen ledinsko ime Trata ali Na trati. Na brz pa tudi niso čisto izginili sledi vodnih padcev in obrisi izginuli mlinov in hiš, ki se odražajo v slab rasti trave in pridevkov.

Der Vaist iz Brezic v letu 138 (s. 119) spominja na Vayste iz 1374 na Gracarjevem turmu (Cartlar, št. 2), ki jih ima Schumi naps za graditelje Gracarjevega turma (Archiv I, 8). Res pa so dali Vaystaremu Orišku in poznejšemu Gracarjevemu turmu novo ime Feistberg, ki se ohranja do naših časov. Vendar niso bili Vaisti na Gracarjevem turmu nikoli kaj več kot uprnikli gospodov Gracarjev.

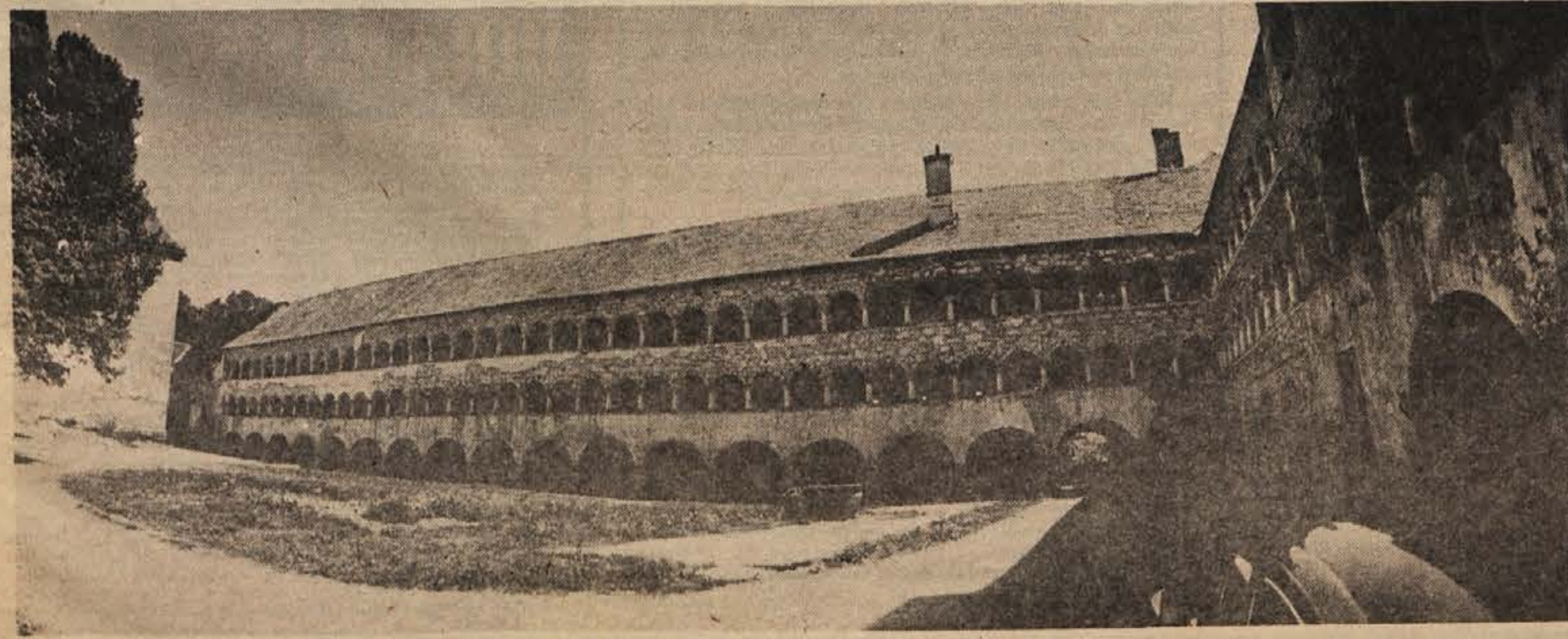
Razen o Rakovniku Guttenwerthu so vse zgornje pripombe bolj postranskega pomena, ki prav nič ne zmanjšujejo cene Mlinaričevega dela, opravljenega z vso znanstveno vestnostjo. Laik si ne more predstavljati, koliko garaškega delitiča v takem zbranim gradivi iz kakršnega potem raste zgodovina. In vendar boste zaman čakali, da bi o takem kulturnem pionirstvu pri nas kdaj kaj omnilo „kulturne“ rubrike našeg dnevnega tiska.

IVO PIRKOVIČ

Dragoceno pričevanje

Pred kratkim je slovenski knjižni trg obogatilo delo Jožeta Mlinariča „Topografija posesti kostanjeviške opatije 1234-1786“. Knjigo (157 strani) je založil Dolenjski kulturni festival, njeno izdajo pa so omogočili: temeljni kulturni skupnosti Krško in Brežice, tovarna papirja in celuloze Krško, tovarna zdravil KRKA iz Novega mesta, zastopstvo tujih tvrdk „Commerce“ v Ljubljani, Iskra-Commerce ter Mercator iz Ljubljane in kostanjeviško Turistično društvo. — Delo je tiskala tiskarna „Toneta Tomšiča“ v Ljubljani, ki je izdelala tudi klišee zanimivih ilustracij. Več Valvasorjevih ponatisov Kostanjevice in odtisov raznih dokumentov knjige večja vrednost, tako da jo bodo s pridom lahko uporabljali zlasti šolniki na širšem dolenjskem območju.

Knjigo lahko naročite pri Dolenjskem kulturnem festivalu v Kostanjevici na Krki.

Pogled na del nekdanjega kostanjeviškega samostana

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 5. januarja - Simeon
Sobota, 6. januarja - Trije kralji
Nedelja, 7. januarja - Lucijan
Ponedeljek, 8. januarja - Bogoljub
Torek, 9. januarja - Julijan
Sreda, 10. januarja - Viljem
Četrtek, 11. januarja - Pavlin

KINIO

CRNOMELJ: 5. 1. francoski barvni film „Zlata vdovica“, ameriški barvni film „M.A.S.H.“. 10. 1. italijansko-španski barvni film „Sandokanovi maščevalci“.

KOSTANJEVICA: 7. 1. ameriški barvni film „Samomorilski komandosi“.
KRSKO: 6. in 7. 1. mehški barvni film „Pravica na rojstvo“. 10. 1. francoski barvni film „Serafino“.
METLIKA: ob 5. do 7. 1. ameriški barvni film „Ljubezenski sestaneček“. Od 5. do 7. 1. italijanski barvni film „Džango proti Sartanu“. 10. in 11. 1. ameriški barvni film „Prečudni doktor Dolittle“.
NOVO MESTO: Od 5. do 8. 1. francoski barvni film „Neznani junaki“. 9. do 11. 1. francoski barvni film „Rafael ali razvrtnik“.
RIBNICA: 6. in 7. 1. ameriški barvni film „Bandolero“.
SEVNICA: 6. in 7. 1. ameriški film „Za njeno ljubezen“.
TREBNJE: 6. in 7. 1. italijanski barvni kavbojski film „Ciakmull, osvetnik“.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

moje gramozne jame vsem, posebno Raku Cvetbarju iz Sel pri Sentjerneju, ker bom v naslednjem primeru vsakega sodno preganjala.

PRIDNO IN POŠTENO gospodinjstvo pomočnico sprejemem v mahanzirano gospodinjstvo. Soba centralno ogrevana, plača po dogovoru. Neža Gvardjančič, Njegosova 6, II. stopnišče, prtljajnice, Ljubljana.

CESTNIKE

Dragi mami, stari mami in tašči **MARIJI HODNIK** iz Orehovca št. 7 pri Kostanjevici, želijo za 75. rojstni dan še mnogo veselja in zdravja ter ji kličejo še na mnoga leta. Hčerka Mici z možem Janezom, vnuki Janez, Zofi in Jože.

PRODAM

UGODNO PRODAM motorno žago Stihl 070, zelo malo rabljeno. Matko, Male Poljane 4, Škocjan.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Skubic iz Gornjih Kamenc - Franca, Marica Fir iz Oskoršnice - Jožeta, Rozalija Kovačič iz Dolže - Silva, Marija Krampačnik iz Srebrnič - Slavko, Sonja Crnić z Grma - Alojza, Martina Radeček iz Orehovice - Janjo, Marija Jevnikar iz Mokronoga - Jožeta, Marija Kustor iz Irče vasi - Petro, Marija Mišelčič iz Crnomlja - Igorja, Marija Stih iz Jedinšičice - Igorja, Marija Bobnar iz Male Strmice - Matejo, Marjeta Šenica iz Gorenje vasi - Duškano, Marija Čampa iz Martinje vasi - Marka, Anica Kolenič iz Zgornjih Bitenj - Monjo, Marija Jarc iz Dobrnica - dečka, Mira Grabrijan iz Adlešičev - dečka, Marija Zupančič iz Dolnjih Lakovnic - deklico, Antonija Zibert iz Koritnice - deklico, Jožefa Rugelj iz Podturna - deklico in Amalija Pečjak iz Zubine - deklico. - Cestitam!

RAZNO

OSAMLJENA žena brez otrok, stara 44 let, želi spoznati upokojenca starejših let z večjo pokojnino. Zenidba mogoča po sporazumu. Pomoč pod „Prijeten dom“.

POROČNI PRSTANI! - Darilo po najnovejši modi vam izdelata zlatar na Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univezre). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PREKLICI

Frančiška Pavlič, Sentjerne 110, prepevujem uporabo peska iz

Komisija za delovna razmerja in strokovno izobraževanje pri DS podjetja

DOMINVEST

NOVO MESTO, Prešernov trg 8

- objavlja naslednja prosta delovna mesta:
1. tajnico projektivnega biroja
 2. odgovorni urbanist - arhitekt
 3. obdelovalec za komunalne projekte
 4. tehnični referent za urejanje zemljišč

POGOJI:

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje

- Pod 1) - srednja izobrazba ekonomske ali administrativne smeri in tri leta delovne dobe
- Pod 2) - diplomirani inženir arhitekture s strokovnim izpitom in pet let delovne dobe
- Pod 3) - gradbeni ali geodetski tehnik s strokovnim izpitom in pet let delovne dobe
- Pod 4) - inženir gradbeništva s strokovnim izpitom in pet let delovne dobe.

Zasedba delovnih mest je možna takoj in to za nedoločen čas. Osebnih dohodkov je določen po pravilniku podjetja.

Vsi zainteresirani naj svoje ponudbe z dokazili o izobrazbi in strokovnem izpitom pošljejo na upravo podjetja. Rok za prijavo 15 dni po objavi. Natančnejše informacije lahko kandidati prejmejo na upravi Podjetja Dominvest Novo mesto, Prešernov trg 8.

OPREMLJENO SOBO
v Novem mestu iščemo za novega tehničnega sodelavca. Osebe ali pismene ponudbe pošljite upravi Dolenjskega lista pod „Nujno - tehnik!“
Pripravljeni smo na akontacijo najemnine za nekaj mesecev vnaprej. Pogoji: solidna in čista soba z ustrežno kurjavo.
Ponudbe sprejema uprava Dolenjskega lista, Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33.

NAROČNINA PO STAREM!

SPOŠTOVANI NAROČNIKI, DRAGI BRALCI!
Leto je okoli, pred vami je prva številka 24. letnika domačega pokrajinskega glasnika Socialistične zveze. Z njo vam vsem iskreno voščimo zdravo, zadovoljstva in osebne sreče zvrhano novo leto 1973!

Poslovili smo se od zelo burnega, napetega in za naš razvoj sila pomembnega leta. Z besedami tovariša Tita, ki jih je izrekel na silvestrovsko noč črnogorskim študentom, začnimo novo leto: „Srečno in vse najboljšo - zdaj pa na delo!“ Nalog ni malo, zadnji meseci so jih znova podčrtali in na vso moč poudarili. Slednje velja tudi za javna glasila, časopise, revije, radio in televizijo: vsi si moramo kar najbolj prizadevati, da bomo čimbolj uveljavili vse novo, napredno in uspešno, kar delovni ljudje v naši domovini ustvarjajo! Prizadevali si bomo, da bo tudi domače glasilo SZDL kar najbolj ustvarjalno krepilo vse tisto, kar izhaja iz osnov socialističnega samoupravljanja. Več o tem v kratkem, ko bomo malo obširneje poročali o zadnji seji izdajateljskega sveta našega lista.
Zdaj pa bi radi odgovorili mnogim naročnikom in bralcem, ki nas zadnje tedne sprašujejo, kako bo z naročnino po novem letu, kako z izterjavo, koliko stane Dolenjski list za tujino in podobno. Kar po vrsti pojdemo:

NAROČNINA ZA 1973: PO STAREM!

Glede na to, da smo že lani 1. julija morali povečati naročnino za naš domači tednik, je letos ne bomo spreminjali, čeprav so se prav zadnje tedne spet zgrnili nad nas črni oblaki: tiskarna bo od 1. januarja 1973 dalje povečala ceno svojih storitev za 12 odst. (res že poldrugo leto nazaj cen ni spreminjala!), medtem ko se obeta pri papirju podražitev za 6 do 7 odst. Zdruzeno PTT podjetje v Ljubljani nam bo po posebnem dogovoru podražilo izterjavo naročnin na domovnih naših naročnikov od 40 par na 1 dinar za vsako polletno izterjavo pri posamezniku. Sami tudi veste, da so se podražili različni drugi izdelki in usluge, kar vse vpliva na stroške za redno izhajanje časopisa. Kljub temu pa vam sporočamo:
DOLENJSKI LIST se za 1973 ne bo podražil! Polletna naročnina znaša 39,50 dinarjev, celoletna pa 790 dinarjev.

STARA CENA TUDI ZA NAROČNIKE V TUJINI

Vse naročnike v tujini prosimo, da čimprej sami obnovijo naročnino za 1973. Dolenjski list stane za inozemstvo 160 dinarjev oz. 10 ameriških dolarjev ali 30 nemških mark (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti). Zelo nam boste pomagali, dragi naročniki v tujini, če nam boste naročnino poslali bodisi z Vašim čekom ali v vaši valuti v priporočenem pismu ali z mednarodno pošto denarno nakaznico. Devize potrebujemo za nakup filmov, kemikalij, strojnih delov ter za nadaljnjo modernizacijo našega lista, ki ga začenjamo ta mesec postavljati in fotografirati sami doma v našem novem tehničnem oddelku. - Kar nam boste morda še posebej poslali kot vaše darilo za naš TISKOVNI SKLAD, o tem bomo poročali še posebej in se vam bomo za to javno v Dolenjskem listu poimensko zahvalili.

PLAČEVANJE NAROČNINE V 1973

Z združenim PTT podjetjem v Ljubljani je podaljšana pogodba, da bodo pri vseh naročnikih v SLOVENIJI tudi naprej dvakrat na leto pobirali naročnino pismonoše. Polletno naročnino bomo pobirali v februarju in septembru tako kot doslej. Izterjava je draga reč, zato prosimo, da zdaj vse naročnike v Sloveniji, da plačajo polletno naročnino takoj ob prvem obisku svojega pismonoše.

Kdor želi, seveda lahko poravnata celoletno ali polletno naročnino tudi osebno na naši blagajni v Novem mestu, z denarno nakaznico ali s pošto položnico. Naš NOVI ČEKOVNI RAČUN je:

DOLENJSKI LIST, Novo mesto:
52100 - 678 - 80048

Ko bomo registrirani kot časopisno založniško podjetje, kar se bo predvidoma zgodilo še ta mesec, vam bomo sporočili našo novo številko čekovnega računa.

POLOŽNICE za naročnike, ki žive v Jugoslaviji, vendar izven Slovenije, bomo lahko priložili listu šele, ko dobimo bodočo stalno novo številko čekovnega računa. Zato prosimo naročnike v drugih jugoslovanskih republikah, da nam med tem pošljejo vsaj polletno naročnino z denarno nakaznico na naš naslov: DOLENJSKI LIST, 68001 NOVO MESTO, p.p. 33.

NAROČNINA je plačljiva vnaprej - zato prosimo vse naročnike, da tudi sami skrbje za pravočasno poravnane obveznosti do svojega lista.
Lep pozdrav vsem starim in novim prijateljem našega domačega tednika!
UPRAVA IN UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA

ZAHVALA
Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi naše drage mame in stare mame
ANTONIJE VRTAR
roj. Poglajen
se toplo zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, jo spremljali na zadnji poti ter darovali cvetje. Še posebej se zahvaljujemo sosedom in drugim vaščanom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, Krajevni organizaciji Zveze borcev NOV in pevskemu zboru iz Dolenjskih Toplic ter govornikom Francetu Markoviču in Karlu Turku za tolažilne poslovilne besede.
Žalujoči: otroci Avgust, Tončka, Ignac, Jožica in Milka z družinami, brat Jože, sestra Lojzka, Marija in Zalka ter drugo sorodstvo
Podturn, 31. 12. 1972

ZAHVALA
Ob prezgodnji smrti moža, očeta, sina in brata
OTONA DIČEKA
iz Slovenske vasi pri Kočevju
se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, ter darovalcem vencov in cvetja. Posebna hvala vsem sosedom in sorodnikom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in vsem, ki so ga tako v lepem številu spremili na njegovi zadnji poti. Hvala tudi delavski godbi iz Kočevja in župniku iz Stare cerkve za opravljeni obred.
VSEM ISKRENA HVALA!
Žalujoči: žena Francka, sin Oton z ženo Milico, mama in sestra Zofka z družino.

ZAHVALA
Ob prerani izgubi dragega moža, očeta, brata in strica
IVANA KLOBČARJA
iz Boričevega
se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam izrekli sožalje in nam pomagali v težkih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo osebju kirurškega oddelka bolnice Novo mesto, posebno še dr. Novakovi, podjetjem IMV, Gorjanci in KZ ter ž. župniku za obred in spremstvo na zadnji poti.
Žalujoči: žena, sinovi, hčerke in drugo sorodstvo

+ Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Anton Breznik, Vinko Opalk, Anton Jenič, Jože Dragič, Jože Dragman, Franc Murgelj, Pepca Gantič, Anton Junc, Jože Kos, Jože Vrščaj, Martina Bambič in Jože Kožuh, člani Novoteksa Novo mesto: Franc Andrejčič, Jože Brulc, Anton Dolinšek, Jože Goršin, Rudolf Meglič, člani IMV Novo mesto: Fani Čečelič, Janez Turk in Jože Kastelic, člani Novolesa Straža, Dominik Kren, Peregrin Košir, člana Krke - tovarne zdravlil Novo mesto: Janez Hrovatič, upokojenec iz Stranske vasi: Vinko Kuhelj, član Kovinarja Novo mesto: Jože Progar, Alojz Plantan in Franc Hrovatič, člani Inštalaterja Novo mesto: Franc Eržen, Ivan Gorenc, Franc Gorenc, Anton Kržič, Janez Bratkovič, Vera Zalec in Milan Badovinac, dijaki Kmetijske šole Grm: Stefa Šimič, članica Dolenjke Novo mesto: dr. Andrej Baraga, član splošne bolnice Novo mesto: Mirko Pasič, Anton Pavliha, Jakob Simončič, Anton Lamut, Vinko Zarkovič, Martin Slinkar, Janez Rožman in Zvonko Zagar, člani Obrtnega komunalnega podjetja Crnomelj: Alojz Rugelj, član Cestnega podjetja Novo mesto: Terezijska Može, Alojzija Hrovatič in Anica Slaven, gospodinja iz Dolnjih Lakovnic: Marija Gazvoda, gospodinja iz Rakovnika: Alojzija Štukelj, gospodinja iz Kota: Jože Bukovec, upokojenec iz Kota: Bogomir Novak, upokojenec iz Crnomlja: Stanko Pirnar, član ZTP Novo mesto: Jože Košec, upokojenec z Gabra: Rezka Bokan, gospodinja iz Crmošnjic: Stefan Crnec, član Novogarda Novo mesto: Jože Bartolj, član Roga Novo mesto: Zdenka Hudorovac in Marija Mavsar, članici G. O. Crmošnjice: jože Trplan, delavec iz Crmošnjic: Marija Jaklič, gospodinja iz Srednje vasi: Rada Cvek, Srečko Gorše, Marija Malerič, Franc Rožman, Janez Trdič, Jože Crnić, Tine Dajčman in Ahmet Smajič, člani Belta Crnomelj: Marija Rožman, gospodinja iz Velikega Nerajca: Rozalija Keželj, gospodinja iz Dolnjega Kamenja: Alojz Volf, član Rudnika Kanižarica: Adam Lipovec, upokojenec iz Loke: Vojko Baumgartner, učenec kovinarske šole Crnomelj: Vinko Kapele, kmet iz Malega Sela.

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJI: občinske konference SZDL Brežica, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje
IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jekc, Tone Klenovšek, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič
UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Janez Pezelj, Jože Prine, Jože Splival, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Tehnični urednik: Marjan Moškon
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 2 dinarja - Letna naročnina 79 dinarjev, polletna naročnina 39,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 160 dinarjev ali 10 ameriških dolarjev ali 30 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 521-620-1-32002-10-8-9
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 40 din, 1 cm na določeni strani 55 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 80 din. Vsak mali oglas do 10 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din. Za vse ostale oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 5 od 1.7.1972 - Za oglase odgovarja Mirko Vesel
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-678-80048 - Naslov uredništva in uprave: 68001 NOVO MESTO, Glavni trg 3 - Poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek in fotografije: Dolenjski list Novo mesto, offset roto tisk: tiskarna „Ljudske pravice“ v Ljubljani.

standard invest

Za graditev stanovanjskih hiš, garaž in gospodarskih poslopij prodajamo kvalitetne lego zidake po ugodnih cenah v naslednjih prodajalnah:

VSAK DAN: pročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 15.00, 18.00, 19.00 in 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 4. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja - 9.35 Mali pevski sestavi - 10.20 Pri vas doma - 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine - 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Jancz Titovšek: Skrbimo za ptice zlasti v zimskem času - 12.40 Igrajo pihalne godbe - 13.30 Priporočajo vam... - 14.10 „Mladina poje“ - 15.30 Glasbeni intermezzo - 16.00 „Vrtljak“ - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Minute z ansambliom Latinos - 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 5. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Koncert za mlade poslušalce. 10.20 Pri vas doma. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 16.00 „Vrtljak“. 17.10 Operni koncert. 18.15 „Signal“ - propagandna oddaja. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 Tekmovanje amaterskih pevskih zborov. 20.30 „Top-pops“. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.15 Besede in zvoki iz logov domačin.

SOBOTA, 6. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Glasovi v ritmu. 10.20 Pri vas doma. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Dr. Andrej Hočvar: Varnostna vloga snežne odeje pri ozimnicah. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambliom Dorka Skoberneta. 20.00 Prodajalna

melodij. 22.15 Popevke se vrstijo.
SREDA, 10. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.25 Iz glasbenih šol - Idrija. 10.20 Pri vas doma. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Inž. Marija Sotlar: Lastnosti dobrega mleka. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.15 Glasbene vinjete. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. 22.15 S festivala jazz.

CETRTEK, 11. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Mali sestavi pojo slovenske narodne. 10.20 Pri vas doma. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Inž. France Peterlin: Izobraževanje kvalificiranih poljedelcev - traktoristov na delovnem mestu. 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Mehurčki“. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.30 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambliom Mojmir Sepeta. 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

OBVESTILO

Lovska zveza Bela krajina Črnomelj, obvešča prebivalstvo, da bodo člani belokranjskih lovskih družin, pričeli s 1. januarjem 1973 nastavljeni strup strihlin za pokončavanje lisic in ostale škodlive divjadi. Stupilo se bo predvsem ob robovih gozdov, njiv in travnikov.

ljubljska banka

pravi naslov za denarne zadeve

CETRTEK, 4. JANUARJA
16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.30 Ch. Dickens: Oliver Twist - II. del (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Družina Jehu - filmska serija (Lj) - 18.55 Sedem morij - barvna oddaja (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Cetrtkovi razgledi (Lj) - 21.25 V. Petrovič: Popje z ožganega grma - IV. del (Lj) - 22.15 W. A. Mozart: Così fan tutte - nadaljevanje in konec opere (Lj) - 23.00 Poročila (Lj)

PETEK, 5. JANUARJA
16.50 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.45 Veseli tobogan: Radovljica - I. del (Lj) - 18.20 Obzornik (Lj) - 18.35 Rekreacija: Orodna telovadba (Lj) - 18.45 Ekonomsko izrazoslovje: Cena (Lj) - 18.50 Mozaik (Lj) - 18.55 Sodobnik: A. Rubinstein (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Reportaža (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.40 Ljudje z otoka - švedski film (Lj) - 22.25 Pesem Planice - barvni film (Lj) - 22.40 Poročila (Lj)

SOBOTA, 6. JANUARJA
16.00 Smučarski skoki: barvni posnetek iz Bischofshofna (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Disnejev svet - barvni film (Lj) - 19.20 Mozaik (Lj) - 19.15 Humoristična oddaja (Bgd) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Gala UNICEF - barvni posnetek iz Haaga (Lj) - 22.00 Arsene Lupin - serijski barvni film (Lj) - 22.50 TV kašipot (Lj) - 23.10 Poročila (Lj)

NEDELJA, 7. JANUARJA:
8.55 Po domače pod poncami - barvna oddaja (Lj) - 9.20 Mestece Peyton (Lj) - 10.12 Kmetijska oddaja (Sa) - 10.55 Mozaik (Lj) - 11.00 Otroška matineja: Prigode psa Civila, itd. (Lj) - 11.50 Poročila (Lj) - 11.55 TV kašipot (do 12.15) (Lj) - Nedeljsko popoldne - 17.55 Poročila (Lj) - 18.00 Start - poljski barvni film (Lj) - 18.55 Gonja - romunska serijska oddaja (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Vozniki

kamionov - serijska oddaja (Bgd) - 21.15 Jugoslovanski jazz (Zg) - 21.30 Športni pregled (JRT) - 22.00 Poročila (Lj)
UHF - oddajnik Kravec: 20.00 Spored TV Zagreb

PONEDELJEK, 8. JANUARJA
16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.45 Gori doli, naokoli: Vreme (Lj) - 18.05 Risanka (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Gvajana, dežela voda - serijski film v barvah (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mladi za mlade (Zg) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Antologija slovenske TV drame: I. Torkar: Balada o 6ašci (Lj) - 21.35 Kulturne diagonale (Lj) - 22.15 Poročila (Lj)
UHF - oddajnik Kravec: 17.40 Poročila (Zg) - 17.45 Lutke (Sk) - 18.00 TV vrtec (Zg) - 18.15 Kronika (Zg) - 18.30 Trenutek spoznanja (Zg) - 19.00 Mladi za mlade (Zg) - 19.45 Propagandna oddaja (Zg) - 20.00 Spored italijanske TV

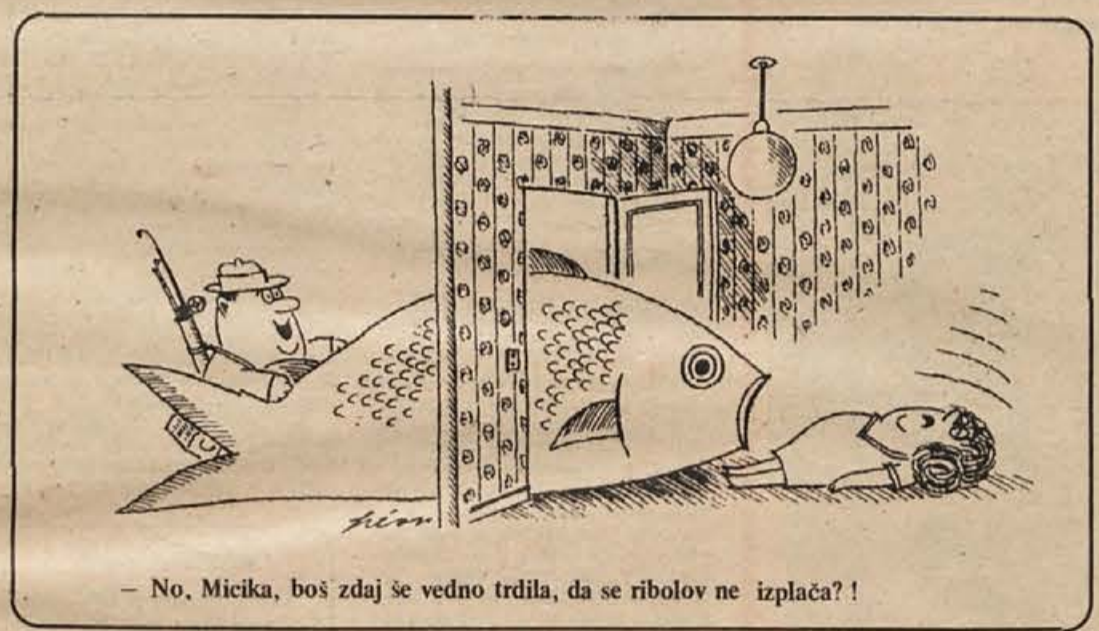
TOREK, 9. JANUARJA
16.40 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.45 Peli so jih mati moja - barvna oddaja (Lj) - 18.00 Risanka (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Od zore do mraka (Lj) - 19.00 Nalezljive bolezni - Uvodna oddaja (Lj) - 19.20 Regionalna arhitektura: Vas in domačija na Krasu in Vipavski dolini (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 RTV KONFERENCA (Lj) - 21.35 R. Bratny: Kolumbovi - I. del (Lj) - 22.25 Jazz na ekranu: J. R. Monterose (Lj) - 22.45 Poročila (Lj)
UHF - oddajnik Kravec: 17.40 Poročila (Lj) - 17.45 Daljnogled (Bgd) - 18.15 Kronika (Zg) - 19.15 Feljton (Zg) - 19.45 Propagandna oddaja (Zg) - 20.00 Spored TV Zagreb

SREDA, 10. JANUARJA
16.50 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.45 Prigode psa Civila - serijski film (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Na sedmi stezi - športna oddaja (Lj) - 18.50 Znanost in ekonomika: Kibernetika - II (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Zabavna glasba (Bgd) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Jaz sem ljubezen - francoski film (Lj) - 22.05 Likovni nakturmo: Ludvik Lipič, barvna oddaja (Lj) - 22.15 Poročila (Lj)
UHF - oddajnik Kravec: 17.40 Poročila (Zg) - 17.45 Serijski film (Zg) - 18.15 Kronika (Zg) - 18.30 Reportaža (Sa) - 19.00 Risanka (Zg) - 19.15 Zabavna glasba (Bgd) - 19.45 Propagandna oddaja (Zg) - 20.00 Spored TV Zagreb

CETRTEK, 11. JANUARJA
16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bgd) - 17.45 Otroški spored (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Družina Jehu - serijska oddaja (Lj) - 18.55 Sedem morij - barvna oddaja (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.35 Cetrtkovi razgledi (Lj) - 21.25 V. Petrovič: Popje z ožganega grma - 5. del (Lj) - 22.15 D. Sostakovič: Katarina Izmajlova - I. del (Lj) - 23.05 Poročila (Lj)

„No, veš kaj, Felcijan - tole je bila tvoja zamisel: mame kupiti za novoletno darilo ročno žagico!“

- No, Micika, boš zdaj se vedno trdila, da se ribolov ne izplača?!

Fran S. Finžgar: SILVESTER

Za slovo sem segel očetu v roko in poslušal vpričo gospodarja tebe besede: „Vso očetovsko oblast vam izročam nad fantom! Dajte mu dela več ko kruha. Pod zimo se vrne ponj. Če ga pohvalite, se vrne domov; če ne, Silvester, bo tvoja pot naprej, čeprav v deveto deželo.“ Tedaj se je očetu tresla beseda, jaz sem pa strmel na visoko bukev, kjer sem opazil ptičje gnezdo. Po očetovem odhodu sem se skrivaj splazil na svišli, se zaril v slamo in se razjokal tako neumljeno žalostno, da so me oponašala jagnjeta pod menoj v ovčjaku. In takrat sem sklenil, da potrpi vse, potrpi, če bi polena sekali na meni, samo da se jeseni otmem te grozne grape.

Prvi dan mi ni nihče ukazal dela. Drugo jutro še pred svitom me je poklical gospodar. Gospodinja, odurna in hudobna zenska, mi je nalila mleka v skledo in porinila predme peto črnega, suhega kruha. Po tem zajtrku sva šla z gospodarjem v gozd - z ovcami.

Gospodarja sem bil vesel. Prijazen je bil z menoj, razkazoval mi je posestvo, določal meje, kod in kje smem pasti, podžgal me k pridnosti in mi objubil, če se obnesem, da me jeseni očetu pohvali, mi da dogovorjenih deset goldinarjev plače in lepe nove škornje povruha.

Takole se je začela moja prva služba. Kakor večnost so se plazili dnevi. Preležal sem pod neko bukviyo cele ure vznak in gledal skozi veje v višnjevo nebo. Preračunal sem mesece, sešel dneve in si naredil pratiko v gozdu. Kolikor dni sem naštel po dolgem računu do jeseni, toliko zarez sem vdolbel v bukev. Vsak večer, preden sem gnal domov, sem vzel nož in prečrtal eno zarezo s križem in vselej se mi je zdela, da sem si izpulil en trn iz srca. Počasi, zelo počasi so se množili križi, toda množili so se vendarle.

Ko je nastopilo poletje in je pritisnila vročina, je priganjalo drugo delo. Takrat sem pasel samo ob hladu, zjutraj in

zvečer. Čez dan sem moral delati na polju. In kako sem delal! Hlapca, dekli, gospodinja - vse me je gonilo v najtežja dela. Usmiljenja ni bilo v tej ljudeh, ki so malo govorili, in še tisto govorjenje je bilo meni skoraj neumljivo zadiranje. Edino gospodar mi je prizanašal in me večkrat poslal na daljni studenec z vrčem po vodo. Dobro sem čutil, da mi je ukazal zato po vode, da sem si odahnil, in ne zato, ker ga je žežalo. Često mi je skrivaj pomolil kos pogače, kadar je prišel ob nedeljah od fare.

Ko sem ob tolikem trudu prekrizaval zvečer svojo pratiko na bukvi in videl še dolgo vrsto neprekrizanih dni, bi bil kmalu obupal. Nisem hodil mnogo v šolo in še tedaj sem bil živ nepokoj. Ali ob teh urah sem se spominjal tiste zgodbe, v kateri vzdihuje svinski pastir: Domov pojdem in porečem: Oče, grešil sem... Tudi moj sklep je bil tak in upanje na gospodarjevo pohvalo trdno kakor kamen kost.

Pa kaj se zgodi? Gospodar je imel mladega žrebca. Vam povem, žival, kakor jih ni mnogo pod cesarjem. Nosil se je kakor vihar, rezgetal prešerno kakor divjak, za gospodarjem pa hodil kakor kužek. In ta ljubezniva ljubezen gospodarja te poskoči in udari siromaka, da je umrl brez luči in brez oporoke kar sredi travnika, kakor bi poginil kostrun. Bog se usmilil! In mislite, da je kdo jokal? Nihče. Hlapca sta pretepala

konja, baba ga je klela, mož je pa ležal na mrtvaškem odru. Edino jaz sem se kakor prvi dan službe zaril na svišli in prejokal vso noč. Ko smo ga zagrebli, sem pa stopil pred gospodinjino in ji rekel:

„Dajte mi, kar mi gre. Ne bom več služil pri vas!“

Gospodinja je razkleščila široka usta kakor žaba - prav taka je imela - in zavpila vame: „Kaj ti gre? Nič ti ne gre, lenuh! Umrla ti je potuha in sedaj siliš proč? Nikamor ne boš hodil! Jaz te še le izučim, kaj je delo! Zgubi se in zeni ovce v hrib!“

Zamahnila je z roko in me sunila skozi vrata.

V tistem trenutku, gospod, je bil spočet tale Silvester, zaznamovan od kraja do kraja dezele, kakor sedi pred vami.“

„Torej tukajle bo skrit ključ do vaše trditve: Nekaj sam, nekaj drugi.“

Tako sem segel v Silvestrovo povest. Zakaj možakar je utihnil in me vprašujoče gledal. Zdelo se mi je, da je obtičel kakor truden popotnik pod klancem. Pogledal je kvišku: pot, na katero je zasel s pripovedovanjem, je bila tista stuma in grudava steza, katere se vsakdo prestraši, ko dospje do nje.

„Nekaj sam, nekaj drugi,“ je ponovil in tise kakor prej nadaljeval:

„Ne boš hodil proč! Jaz te še le naučim, kaj je delo! Te gospodinjine

besede so se mi zavrtale v uho, ko sem bežal skozi vrata. Kakor omotičen sem odprl lesno pri ovčjaku. Oven zvončar je pomolil vitorogo glavo skozi duri, pogledal iz teme v jasen dan, postal, potem pa skočil čez prag. Zvonec je zaropotal, čreda se je usula na plano. In tistikrat nisem gnal ovac, ovce so gnale mene. Noge so mi bile kakor centi, dolga šiba se je vlekla po tleh, ker mi je omahovala roka; ni imela moči, da bi jo dvignila. Zvonec je pel pred menoj in v zvonjenju ni bilo nič veselja. Ne boš - ne boš - ne boš - takole je zvonilo. Ovce so se včasih ozrle vame, kadar sem nevede zasel mednje. In ti niso bili kakor sicer. Zasmeh je bil v njihovih očeh. Ko sem jezen dvignil trudno roko ter zamahnil s šibo po ovčjih kozulih, je trop splašen zbežal. Stare ovce so zavekale grdo in porogljivo: Bee - bee - bee - e, kakor bi mi v moji žalosti kdo iz same hudobije pokazal jezik. Privoščite mi, beštije, sem krel in se togočil na neumno žival. Grabila me je jeza in trma. Vse moči sem zbral, se poglad za čredo in jo divje gonil na najslabšo pašo, na suh in od sonca ožgan hrib. Čim bolj sem jo gonil, tem glasneje je ponavljala zvonec na mrkačevem vratu: Ne boš - ne boš - ne boš -

Ko sem jih prignal dosti daleč od doma, ne na pašo, ampak na suho stradanje, sem vrgel šibo proč, si poiskal senco ter legel pod grm. (Se nadaljuje)

Hvaležne oči - plačilo

Francka Počrvina: „Napišite raje o Rdečem križu – Kdaj v Novem mestu dom za ostarele?“

Srečala sva se na proslavi upokojencev tovarne zdravil Krke ob pogovoru na prejšnje poletje, morje in na „otroke“ Rdečega križa.

„Veste, otroci so kakor morje. Nemirni, veseli,“ je govorila s tihim glasom. Pogled je uprla nekam daleč in zdelo se mi je, da vidi pred seboj vse tiste male opečene frkoline, ki neubogljivo skacejo v morje...

Za Počrvino pravi pri Rdečem križu: „Ko bi le več takih aktivistk in aktivistov imeli...“ Ko sem kasneje kramljal s tovarišico Počrvino pri njej doma, ni in ni hotela, da bi pisal o njej. In šele ko sem ji obljubil, da bom nekaj vrstic posvetil Rdečemu križu, je popustila.

„Kot 17-letno dekle sem čutila veselje do dela z ljudmi. Že pred vojno sem rada pomagala starim, onemoglim ljudem, obenem pa sem se z nekaterimi drugimi dekletki skrbelo za brezposelne gospodinjske pomočnice. V vojni sem skrbelo za matere, vdove in njihove otroke. Tako me „socialni čur“ spremlja in mi sedaj velikokrat popetri življenje. Spominjam se neke stare upokojenke, ki je bila osamljena. Velikokrat sem j obiskala in se je močno navezala name. Prosila me je, naj se, kadar bom na Glavnem trgu, ozrem na njevo okno. Če je dvakrat zaporedoma na oknu ne bo, naj grem pogledati, kaj se je zgodilo. Ko je umrla, mi je bilo hučo, ko da bi mi umrla lastna mati.

Tako se mi je zdela, da moje „prijateljice“ odhajajo

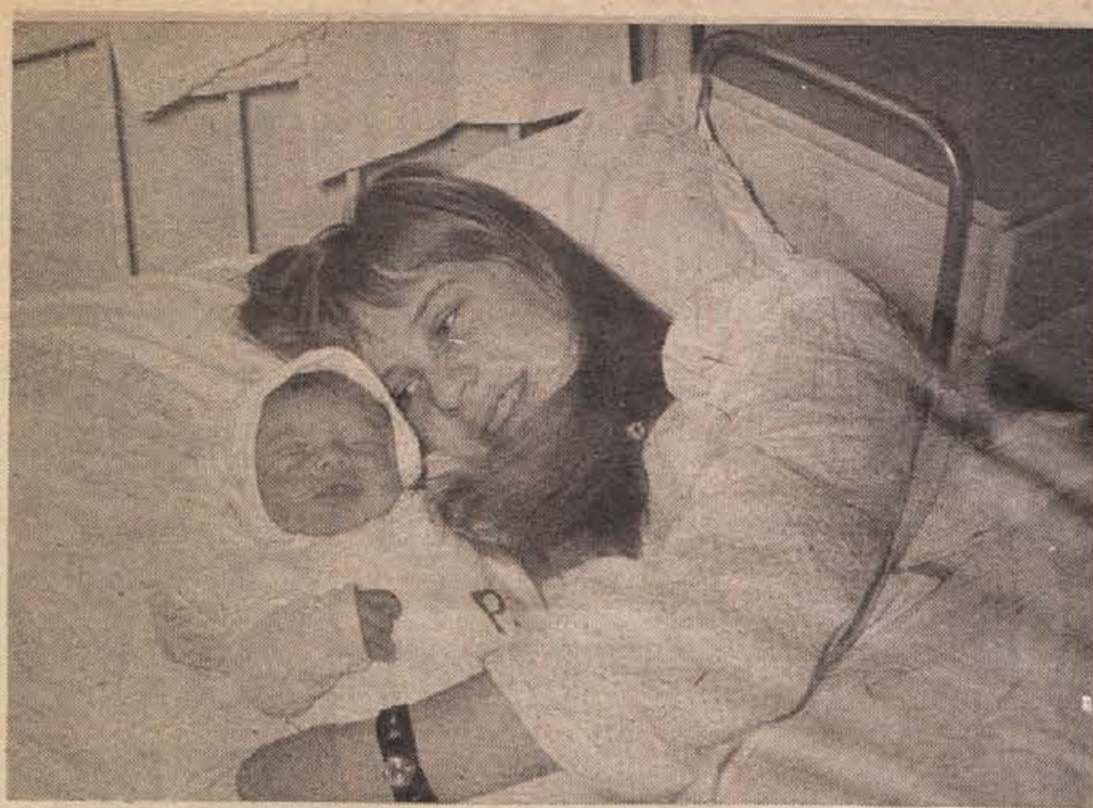
in da jih ne bom več imela. Pa ni tako. Ena odide, druga pride. Velikokrat jih obiskujem, pa tudi one obiščejo mene. Ni lepšega kot hvaležnost takih ljudi! Že za eno samo besedo, topel stisk roke, so osamljeni stari ljudje neizmerno hvaležni.“

„Kaj da pogrešam? Pomoč mladim. Osnovnošolska mladina rada pomaga, starejša pa, žal, ne. Prav gotovo bi premostili velike težave osamljenih ljudi, če bi v Novem mestu organizirali močno domsko oskrbo. Tako bi se spraznile bolniške postelje, vsak pa lahko izračuna, koliko denarja bi zato lahko namenili kam drugam, kjer je morda bolj potreben.“

„Mnogi mislijo, da aktivistke Rdečega križa dobimo plačo. 23 let sem pri tej organizaciji. Pa ne zato, da bi „obogatela“, pravzaprav niti ne vem, kaj me sili v to delo. Vse naše aktivistke imajo možnost 10-odstotnega zasluzka, pa so se ga odrekle v korist naše organizacije. Vem le za eno plačilo, ki se ga vedno enako razveselim: hvaležne oči ljudi, katerim sem lahko pomagala.“

Francka bi v mladosti rada postala socialna delavka, a ni mogla v šolo. Šolske klopi ne prinesejo vse učenosti, Francko je učilo življenje. Zato ji je nekoč direktor centra za socialno delo Viktor Bartolj rekel: „Ti, Francka, si že socialna delavka! Ne potrebuješ šol. Boljše šole, kakršno imaš za seboj, ne moreš več končati!“

J. PEZELJ

„Oba z možem sva si ga tako želela – tega Tomažka. Naslednji najin otrok bo pa punčka – Marjanca!“ je dejala Trametova Anica iz Ruhne vasi, mati krepkega fantiča, ki je letos prvi zavekal v novomeški porodnišnici (Foto: I. Zoran)

Tramtetov prvorojenec Tomažek

Prvega fanta v novem letu je v novomeški porodnišnici povila Anica Tramte iz Ruhne vasi. V knjigo porodov so vpisali, da se je to zgodilo 1. januarja ob 21.30. „Malce pozno, a ker je fant, mu zakasnitev oprostimo,“ se je naslednje jutro pošalil zdravnik dežurne ekipe dr. Željko Šribar.

„Tako malo dela kot zdaj že dolgo ni bilo na Silvestrovo in Novo leto,“ je nadaljeval. „Od zadnjega poroda v starem letu (31. decembra ob 8.45) do tega „novoletnega“ sta minila skoraj dva dneva, zato smo si lahko privoščili tudi kanček silvestrskega razpoloženja – seveda v bolnišnici.“

V dežurni ekipi so bili poleg dr. Šribarja še: dr. Franc Preskar, babica Anica Obratnik, sestra Martina Petakovič, instrumentarka Mimica Miklavc, sestra na oddelku Azimina Smajič in Marija Pernik.

„Ime mu je Tomažek,“ je enajst ur po porodu povedala Trametova Anica. „Mož še nič ne ve, kaj imava, ker mu bodo šele danes sporočili. A bo od veselja poskočil, saj sva si oba želela, da bi bil najin prvi otrok sin. Veste, tole je najin prvorojenec,“ je mlada mamica pokazala na neboljgjenčka in ga stisnila k sebi.

SEJEM V BREŽICAH

Przedzadnjega decembra so na redni tedenski sejem prašičev v Brežicah rejci pripeljali v prodajo 487 prašičkov starih do treh mesecev ter 39 starejših. Kupčija je bila sorazmerno slaba, saj je lastnika menjalo 343 živali.

TREBNJE – SLOVENIJA (TORONTO) 3:2

Odbojkarji izseljenskega kluba „Slovenija“ iz Toronta (Kanada) so svojo zadnjo tekmo v novoletni turneji po stari domovini odigrali 29. decembra v Trebnju. V zanimivi in borbeni igri, ki jo je sicer motila preizkušnja telovadnice zdej, ko se bo tekmovalna odbojka preselila v dvorane. Pri gostih iz Kanade, ki so bili navdušeni nad sprejemom, skromnim darilom in pogostitvijo, sta igrala tudi brata Florjančič iz Dol. Ponižev pri Trebnju, znana nadarjena športnika še iz časov, preden sta se izselila v Kanado. In še zanimivost: slovensko odbojkarstvo, ki tekmuje v kanadski B ligi, vadi Kitajec Setto, olimpijski tekmovalce, ki je v igri prikazal daleč najboljšo odbojko.

Z možem sta sklenila, da bosta imela dva otroka. „Drugi otrok bo punčka in Marjanca ji bo ime,“ je zažarela mamica Anica in razgrnila še druge načrte, ki sta jih v nekaj mesecih zakona skovala z možem:

„Oba delava v IMV, jaz sem delavka, mož nekaj več. Skupaj zasluživa do 3.000 din na mesec. Najprej sva sklenila, da si postaviva svojo hišo. Spomladi bova začela, če bo šlo vse po sreči. Če bo šlo? Stisnila bova, sama poprijela, pa potrpljenje bova morala imeti. S potrpljenjem se veliko doseže.“

Kaj bi še dejali? Srečno, Trametova, in Tomažek naj kmalu zraste v moža!

I. ZORAN

Ob dveh po polnoči Peter

Za Novo leto sta se Mileni Strgarjevi iz Trnja pri Brežicah izpolnili kar dve želji hkrati. Teden dni pred Silvestrovim se je z družino preselila v novo hišo, v novoletni noči pa je srečno rodila zdravega krepkega sina.

Malo po deseti uri zvečer jo je mož pripeljal v bolnišnico, pet minut pred drugo uro jutraj pa je že prijokal na svet deček. Tako je sedemletni Stanko dobil bratca, ki si ga je že dolgo želel. Peter ga bodo klicali. Mama je imela izbrano ime tudi za deklico, da ne bi bila v zadregi, če bi bila hčerka.

„Midve bi morali pravzaprav menjati,“ se je pošalila Kristina Zupančičeva na sosednji postelji, ki je uro pred polnočjo rodila hčerko in z njenim rojstvom zaključila kroniko starega leta. Zdej ima dve deklici – bo pa tretji sin.

Prva mamica leta 1973. Milena Strgar je zaposlena v brežiškem obratu Jutranjke. Dvanajst let že dela v konfekciji. Doma je s Šutine in prvo zaposlitev je dobila pri Labodu v Kostanjevici. Zatem je delala še pri Trikonu v Kočevju in zdej je že četrto leto v Jutranjki.

Mož je obrtnik. Ukvarja se z napeljevanjem centralnega ogrevanja. Prvorojenec Stanko hodi letos v prvi razred. V šoli bratov Fibarjev v Bre-

žicah ostaja v varstvu tudi po pouku, kadar dela mama v popoldanski izmeni. Predšolska leta je prebil večnoma pri stari materi na

očetovem domu v Slogonskem. Kako bodo uredili varstvo zdej, ko se je družina povečala, Milena še ne ve. Nekako se bo morala znajti, ko ji bo potekel porodniški dopust. Za zdej si želi le, da bi bili v hiši vsi zdravi in če bo zdravje, bodo že kos vsakdanjim skrbem.

J. TEPPEY

Peter Strgar, prvi novorojenec leta 1973 v Brežicah v maminem naročju. (Foto: Jožica Teppey)

NAŠE DARILLO

Kot običajno je Dolenjski list tudi letos podaril letošnjima „prvorojenčkoma“ novomeške in brežiške porodnišnice po 200 din. Denar smo nakazali na hranilni knjižici pri DBH v Novem mestu na imeni: Peter Strgar, Trnje pri Brežicah in Tomaž Tramte, Ruhna vas. Hkrati izrekamo iskrene čestitke njunim staršem!

Bolha v prosveti

Po kosilu sedim in berem Dolenjski list, žena pa medtem pobira zanke pri svojih najlonjskih nogavicah. Že tretje je raztrgala ta teden, zato je izredno slabe volje. Med branjem me kar naenkrat zbode v pasu, da poskočim kot strela. Urno izvlečem srnjco izza hlače in najdem čisto navadno bolho.

„Mami, bolho sem ujel,“ opozorim ženo.

„Ja,“ odvrne, ne da bi pogledala ali prenehala z delom.

„Veš, kaj? Prosil bi te, če bi kdaj pogledala, kadar postiljaš...“

„Ne bom! To bolho si prinesel iz šole. Kaj se pa toliko

vrtiš okoli paglavcev?!“ nejevoljna zareži name.

„Oh, ne jezi se, ženka; saj veš, saj veš, da moram med poukom stopiti mednje in pogledati, kaj delajo,“ sem jo skušal pomiriti.

„Me nič ne briga! Nisi plačan za to,“ goni svoje.

„Ampak, mami, vseeno poglej! Vsaj pri otroku. Veš, pri otrocih se kaj rade zaredijo, pa še v prahu...“

Ta domneva je bila zanjo prehuda, zato je vzkripela: „Kaj? Meni boš očitil, da ne pospravljam stanovanja? Kar poglej, kako se sveti parket! Ves dan čistim, perem, likam in tudi otrok je urejen kot malokateri.“

„No, ne bodi huda,“ jo skušam potolažiti,“ saj ti ne očitam, saj ti ne očitam, da nisi vestna, ampak slučajno...“

„Pojdi jih iskat tja, kjer si jih dobil! Ali te plačajo zato, da učiš, ali zato, da čediš bolhe?“

„Veš, na deželi ni take čistoče kot v mestu,“ pripominim.

„Sam si kriv. Zakaj nisi ostal v mestu?“ mi spet očitata.

„Ljuba moja, razumi vendar, da sem bil takrat štipendist in so mi določili to delovno mesto. Takrat nisem mogel ugovarjati, potem sem se pa privadil. Mami, boš pogledala?“

„Le kaj si domišljaš? Pazi se! Ja, da veš: za tako plačo ti res ni tre a delati vsega, kar ti naložijo, in namesto denarj-

pa bolhe nosiš domov. Zakaj ne greš tja in jim v obraz poveš, da za tak denar delaš samo toliko in toliko in nič več? Kar sami naj imajo razne krožke, prireditve in ne vem kakšne dejavnosti se!“

„Kaj jezikaš, ko se na delo v prosveti ne razumeš?! Tudi tega ne bom storil, kar boš ti ukazovala.“

„Ne boš, vem, zato, ker si reva. Ti in vsi drugi. Nerazumevanja mi pa nikar ne meči pod nos, kajti na tvojo piškavo plačo se prav dobro spoznam. Zakaj imate na deželi manjše plače kot v mestu? Je vaše delo slabše in manj vredno od onega v mestu ali drugi občini, kjer so bolj bogati, z lepimi učilnicami in bogato opremljenimi kabinetmi? Zakaj se stiskate v slabih prostorih in podrtijah, o katerih ni, da bi človek govoril? Ali veš,

zakaj se ti smeje tisti fant, ki lani ni mogel dokončati osemletke in je sedaj v tovarni? Zato, ker bolje zasluži. Pa ti?“

„Pomiri se! Kmalu bo izšel kakšen nov zakon o izenačenju ali“

„Bo, bo. Samo nikjer ne piše, da boš ti med izbranci. Drugi“

„Bo, bo. Samo nikjer ne piše, da boš ti med izbranci. Drugi so že prišli na boljše, vi boste pa po zamrznitvi spet lovili tisto, kar je na repu ostalo. Vsak dan so nove, višje cene. Letos se je vse za polovico podražilo. Čeprav smo na ceželi, moramo vse kupiti v trgovini, kjer je najmanj za desetino dražje kot v mestu, pa še izbire ni nobene. Tvoja plača zadostuje komaj za hrano. Kje so pa obleke, perilo in drugi stroški? Kako to, da ni-

mate nobenih dobičkov in gostij ob dnevu republike ali novem letu? Se bonov za podražitev ne morete dobiti, čeprav jih imajo povsod drugod...“

Se dolgo bi lahko opisoval najin dialog, ki je bil bolj podoben monologu ali samogovoru. Nikdar nimam miru. Kadar se jezim, da jed ni dobra, mi žena zabrusi nizke prejemka pod nos. Kadar je treba zakrpati obleko ali perilo, moram to opraviti sam, kajti gorje, če bi ji omenil obilico prostega časa. Takrat se usuje name ploha hudih besed o zapostavljanju nezaposlenih žensk, ki na podeželju ne dobijo službe, varstva za otroke, in...

„Av!“ Oprostite, končati moram! Že spet mi nekaj sedi za vratom in mi pije kri.

ZABARJEV LENART